

1. OPETUSSUUNNITELMA.....	3
1.1 OPETUSSUUNNITELMAN LAATIMINEN.....	3
1.2 OPETUSSUUNNITELMAN SISÄLTÖ.....	3
2. OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT.....	4
2.1 PERUSOPETUKSEN ARVOPOHJA.....	4
2.2 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ.....	4
2.3 PERUSOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN.....	4
3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	5
3.1 OPPIMISKÄSITYS.....	5
3.2 OPPIMISYMPÄRISTÖ.....	5
3.3 TOIMINTAKULTTUURI.....	5
3.4 OPETUSMENETELMÄT JA TYÖTAVAT.....	5
4. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKE.....	7
4.1 YLEINEN TUKE.....	9
4.2 TEHOSTETTU TUKE.....	10
4.3 ERITYINEN TUKE.....	11
4.4 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKEMINEN SIIKALATVALLA.....	12
4.5 YKSILÖLLISET SUUNNITELMAT.....	15
4.5.1 OPPIMISSUUNNITELMA.....	15
4.5.2 HENKILÖKOHTAINEN OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVA SUUNNITELMA.....	18
5. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKIMUODOT.....	20
5.1. OPETUSJÄRJESTELYIHIN LIITTYVÄ TUKE.....	20
5.1.1 TUKIOPETUS.....	20
5.1.2 OSA-AIKAINEN ERITYISOPETUS.....	22
5.1.3 ERITYISOPETUS.....	24
5.1.4 OPPIAINEEN OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN JA OPETUKSESTA VAPAUTTAMINEN.....	25
5.1.5 PIDENNETTY OPPIVELVOLLISUUS.....	26
5.1.6 TOIMINTA-ALUEITTAIN OPISKELU.....	28
5.2 OHJAUKSELLINEN MUU TUKE.....	29
5.2.1 KODIN JA KOULUN VÄLINEN YHTEISTYÖ.....	29
5.2.2 OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN.....	32
5.2.3 TULKITSEMIS- JA AVUSTAJAPALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN§§.....	36
5.2.4 PERUSOPETUSTA TUKEVAA MUUTA TOIMINTAA.....	39
5.3 JOUSTAVAN PERUSOPETUKSEN TOIMINTA.....	40
5.4 OPPILASHUOLTO JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN.....	42
5.4.1 OPPILASHUOLTO.....	42
5.4.2 TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN.....	44
5.4.3 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY, SALASSAPITO JA TIETOJEN LUOVUTTAMINEN.....	45
5.4.4 OPPILASHUOLLON JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN.....	47

<u>5.4.4.1 OPPILASHUOLLON JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN SIIKALATVALLA.....</u>	<u>48</u>
<u>5.4.4.2 OPPILASHUOLLON TAVOITTEET JA TOIMINTATAVAT, RAKENNE JA YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN SIIKALATVALLA.....</u>	<u>48</u>
<u>5.4.4.3 TOIMINTA ÄKILLISISSÄ KRIISEISSÄ, UHKA- JA VAARATILANTEISSA SIIKALATVALLA.....</u>	<u>57</u>
<u>5.4.4.4 SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI KIUSAAMISELTA JA VÄKIVALLALTA SIIKALATVALLA.....</u>	<u>57</u>
<u>6. KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPETUS.....</u>	<u>58</u>
<u>7. OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT.....</u>	<u>58</u>
<u>8. OPPILAAN ARVIOINTI</u>	<u>58</u>
<u>8.1 ARVIOINTI OPINTOJEN AIKANA.....</u>	<u>58</u>
<u>8.2 PÄÄTTÖARVIOINTI.....</u>	<u>59</u>
<u>8.3 TODISTUKSET.....</u>	<u>60</u>
<u>8.4 OPPILAAN ARVIOINTI SIIKALATVALLA.....</u>	<u>62</u>

1. OPETUSSUUNNITELMA

1.1 OPETUSSUUNNITELMAN LAATIMINEN

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004)

Opetussuunnitelman perusteet on kansallinen kehys, jonka pohjalta paikallinen opetussuunnitelma laaditaan. Opetuksen järjestäjällä on vastuu opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatus- ja opetustyöstä ja täsmennetään perusteissa määriteltyjä tavoitteita ja sisältöjä sekä muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja. Perusopetuksen opetussuunnitelman laadinnassa tulee ottaa huomioon esiopetuksen opetussuunnitelma ja perusopetuksen yhtenäisyys sekä muut kunnassa tehdyt lapsia, nuoria ja koulutusta koskevat päätökset.

Valtakunnalliset ja paikalliset perusopetusta koskevat päätökset muodostavat perusopetusta ohjaavan kokonaisuuden. Nämä päätökset ovat

- perusopetuslaki ja -asetus
- valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta
- esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet
- opetuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- opetussuunnitelmaan perustuva perusopetusasetuksen 9 §:n mukainen vuosittainen suunnitelma.

Opettajan tulee opetuksessaan noudattaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa.

Opetussuunnitelma voidaan laatia siten, että siinä on kuntakohtainen osio, alueittaisia tai koulukohtaisia osioita sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä päättää. Perusopetuksen opetussuunnitelman yhtenäisyys edellyttää eri opettajaryhmien yhteistyötä opetussuunnitelmaa laadittaessa. Oppilaan huoltajien on voitava vaikuttaa varsinkin opetussuunnitelman kasvatustavoitteiden määrittelyyn. Myös oppilaita voidaan ottaa mukaan opetussuunnitelmatyöhön.

Opetussuunnitelma tulee oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevalta osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.

1.2 OPETUSSUUNNITELMAN SISÄLTÖ

(muutettu luku)

Perusopetuksen opetussuunnitelmasta tulee ilmetä seuraavat seikat sen mukaan kuin opetuksen järjestäminen edellyttää:

- arvot ja toiminta-ajatus
- yleiset kasvatuksen ja opetuksen tavoitteet
- kieliohjelma
- noudatettava paikallinen tuntijako
- toimintakulttuurin, oppimisympäristön ja työtapojen kuvaukset
- opetuksen mahdolliset painotukset, kielikylpy tai vieraskielinen opetus

- opetuksen mahdollinen eheyttäminen
- aihekokonaisuuksien toteuttaminen
- opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain eri oppiaineissa tai opintokokonaisuuksien vuosiluokkiin jakamattomassa opetuksessa
- valinnaisaineiden opetus
- tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle
- yhteistyö esiopetuksen ja muun perusopetuksen kanssa
- yhteistyö muiden *toimijoiden* kanssa
- *oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja tukimuodot luvuissa 4 ja 5 täsmennettyjen ohjeiden mukaisesti*
- eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvien oppilaiden opetus
- oppilaan arviointi ja sen perustuminen hyvän osaamisen kuvauksiin ja päättöarvioinnin kriteereihin
- opinnoissa etenemisen periaatteet
- todistukset
- tietostrategia
- toiminnan arviointi ja jatkuva kehittäminen

2. OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT

(osin muutettu luku)

2.1 PERUSOPETUKSEN ARVOPOHJA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004)

2.2 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004)

2.3 PERUSOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

(muutettu luku)

Perusopetuksen mukaan opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetuksen tulee olla yhteistyössä kotien kanssa ja opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön¹. Oppilaalla on lain mukaan oikeus työpäivinä saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaalla on myös oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä tarvittava oppilashuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut².

Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella³. Suomi on myös sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin, ohjelmiin ja julistuksiin, jotka edellyttävät opetuksen järjestämistä siten, että lasten ja nuorten oppiminen voidaan turvata yhteisessä koulussa⁴.

Opetuksen, ohjauksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana on huolenpito hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Koulutyö järjestetään siten, että oppilaan hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle on mahdollisimman suotuisat edellytykset. Kouluyhteisön tulee olla turvallinen, ilmapiiriltään kunnioittava sekä ystävällinen. Oppimisympäristön turvallisuutta tai terveyttä vaarantaviin tekijöihin puututaan heti. Koulupäivän tulee rakenteellaan, sisällöillään ja toimintatavoillaan luoda mahdollisuudet rauhalliseen työskentelyyn ja asioihin syventymiseen, yhdessä oppimiseen ja tekemiseen sekä oppimisen ilon ja mielekkyyden kokemuksiin.

Perusopetus edistää kannustavaa vuorovaikutusta, yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden mahdollisuuksiin vaikuttaa omaan ja yhteiseen työskentelyyn sekä toimintaympäristöön. Osallisuuden kautta tuetaan oppimista, hyvinvointia sekä vastuulliseksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi kasvamista.

Oppilasta tukeva yhteisöllinen koulu arvostaa oppilaiden, opettajien, muiden kouluyhteisön jäsenten ja asiantuntijoiden sekä perheiden merkitystä toiminnassaan. Koulu tekee yhteistyötä esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, muiden perusopetusta antavien koulujen, jatko-opintoja tarjoavien oppilaitosten, sosiaali- ja terveystoimen sekä muiden lasten kasvua ja kehitystä tukevien toimijoiden kanssa.

1 Perusopetuslaki (628/1998) 3 § mom. (477/2003), 3 § mom. ja 29 § 1 mom.

2 Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010), 31 § mom. ja 31 a § 1 mom. (477/2003)

3 Suomen perustuslaki (731/1999) 6 § 2 mom.

4 YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989, Salamancan julistus (Salamanca Statement)1994, Luxemburgin peruskirja (The Charter of Luxembourg) 1996 ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva sopimus 2006

Ei kuntakohtaista osuutta.

3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

(osin muutettu luku)

3.1 OPPIMISKÄSITYS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004)

3.2 OPPIMISYMPÄRISTÖ

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004)

3.3 TOIMINTAKULTTUURI

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004)

3.4 OPETUSMENETELMÄT JA TYÖTAVAT

(muutettu luku)

Opetuksessa käytetään oppilaiden edellytykset huomioon ottavia, eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistehtäviin ja –tilanteisiin soveltuvia menetelmiä ja monipuolisia työtapoja. Niiden avulla tuetaan ja ohjataan koko opetusryhmän ja yksittäisen oppilaan oppimista. Menetelmien ja työtapojen valinnalla luodaan sellaisia vuorovaikutteisen oppimisen sekä yhdessä ja yksin työskentelyn tilanteita, joissa oppilaat voivat kehittää oppimisen ja oman tulevaisuutensa kannalta tärkeitä taitoja. Näitä ovat mm. ajattelun ja ongelmanratkaisun, työskentelyn ja vuorovaikutuksen, itsetuntemuksen ja vastuullisuuden, osallistumisen ja vaikuttamisen sekä ilmaisun ja käden taidot. Työskentelyn tulee edistää monipuolisesti tieto- ja viestintätekniikan sekä verkossa toimimisen taitoja. Menetelmien ja työtapojen tulee antaa mahdollisuuksia myös eri ikäkausille ominaiseen luovaan toimintaan, elämyksiin ja leikkiin.

Opettaja valitsee opetusmenetelmät ja suunnittelee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa. Työtapojen valinnan perusteita ovat, että ne

- virittävät halun oppia
- ottavat huomioon oppimisen prosessuaalisen ja tavoitteellisen luonteen
- ottavat huomioon eri oppiaineiden ja oppiainekokonaisuuksien lähtökohdat ja tavoitteet
- aktivoivat työskentelemään tavoitteellisesti
- edistävät jäsenyteen tietorakenteen muodostumista sekä taitojen oppimista ja niissä harjaantumista
- kehittävät tiedon hankkimisen, soveltamisen ja arvioimisen taitoja
- tukevat oppilaiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa oppimista
- edistävät sosiaalista joustavuutta, kykyä toimia rakentavassa yhteistyössä sekä vastuun kantamista toisista
- kehittävät valmiuksia ottaa vastuuta omasta oppimisesta, arvioida sitä sekä hankkia palautetta oman toiminnan reflektointia varten
- auttavat oppilasta tiedostamaan omaa oppimistaan sekä mahdollisuuksiaan vaikuttaa siihen
- kehittävät oppilaan oppimisstrategioita ja taitoja soveltaa niitä uusissa tilanteissa

Opetuksen eriyttäminen on kaikkeen opetukseen kuuluva ensisijainen keino ottaa huomioon opetusryhmän tarpeet ja oppilaiden erilaisuus. Huomiota kiinnitetään eri oppilaille ominaisiin oppimistapoihin ja työskentelyn rytmiin, erilaisiin valmiuksiin ja kiinnostuksen kohteisiin sekä itsetuntoon ja motivaatioon kytkeytyviin emotionaalisiin tarpeisiin. Tyttöjen ja poikien väliset sekä oppilaiden yksilölliset kehityserot ja taustat otetaan huomioon. Eriyttämisellä vaikutetaan oppimismotivaation. Opetusta eriyttämällä oppilaille voidaan tuottaa sopivia haasteita ja onnistumisen kokemuksia sekä tarjota mahdollisuuksia kehittyä ja oppia omien vahvuuksien mukaisesti. Tällöin on tärkeää hyödyntää samassa opetusryhmässä olevien oppilaiden erilaista osaamista ja harrastuneisuutta.

Eriyttäminen edellyttää opettajalta kasvun ja oppimisen prosessien tuntemista, opetusryhmän toiminnan ja ilmapiirin sekä oppilaiden kehittymisen seuranta ja oppimisen arviointia. Opettajien keskinäinen yhteistyö sekä yhteistyö huoltajien, muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden kanssa tukee eriyttämistä.

Eriyttämisen kolme keskeistä ulottuvuutta liittyvät opiskelun laajuuden, syvyyden ja etenemisnopeuden vaihteluun. Eriyttäminen voi kohdistua muun muassa opetuksen sisältöihin, käytettäviin opetusmateriaaleihin ja –menetelmiin, työtapoihin sekä koulu- ja kotitehtävien määrään ja käytettävissä olevaan aikaan. Oppimisympäristöä ja työtapoja

voidaan muokata esimerkiksi luomalla tilaisuuksia oppilaiden osallistumiseen, tarjoamalla valinnanmahdollisuuksia, säätelemällä tilankäyttöä, ryhmittelemällä oppilaita joustavasti ja hyödyntämällä koulun ulkopuolella tapahtuvia oppimistilanteita. Oppilasta ohjataan oppimaan itselleen parhaiten soveltuvalla tavalla. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kiinnostuksen kohteet kytkemällä opittavat tiedot ja taidot oppilaille merkityksellisiin kokemuksiin ja toimintamuotoihin. Oppilaat voivat tarvita erilaisia mahdollisuuksia osaamisensa ja edistymisensä näyttämiseen ja hyötyvät aina yksilöllisestä palautteesta.

Kun opetusta toteutetaan yhdysluokissa tai yhdessä esiopetusryhmän kanssa, oppilaiden ikä ja kehitysvaihe sekä eri vuosiluokkien tavoitteet ja omaleimaisuus tulee ottaa huomioon.

Ei kuntakohtaista osuutta.

4. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKEA

(muutettu luku)

Tässä luvussa kuvataan oppimisen ja koulunkäynnin tuen keskeiset tavoitteet ja järjestäminen sekä tuen rakenne. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tasot, yleinen, tehostettu ja erityinen tuki kuvataan luvuissa 4.1, 4.2 ja 4.3. Luvussa 5 esitetään tarkemmin eri tukimuodot ja niiden käyttö tuen eri tasoilla. Lukujen 4 ja 5 ja niiden alalukujen muodostama kokonaisuus on perustana paikallisen opetussuunnitelman laadinnalle sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön toteuttamiselle.

Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä opetusryhmän että kunkin oppilaan vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen merkitse yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Opetusta ja tukea suunniteltaessa on otettava huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdista käsin onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Koulutyössä tulee ottaa huomioon monenlaiset oppijat ja oppimisen erilaiset lähtökohdat ja tavat sekä oppilaiden kulttuuristausta. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja vastuullisuuteen, tarjotaan haasteita ja kehitymiselle ja annetaan onnistumista edistävää ohjausta ja tukea. Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen. On tarpeen havaita sekä oppilaaseen että kouluun ja toimintaympäristöön liittyvät tekijät.

Opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä⁵. Opetuksen järjestäjän tulee huolehtia, että oppilaan oikeus tukeen voi toteutua

käytännössä, mm. määrittelemällä tuen tarpeen toteuttamiseen ja tuen toteuttamiseen liittyvät vastuut ja työnjako. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden tarpeita

tulee arvioida jatkuvasti ja aloittaa tuen antaminen riittävän varhain. Tämä ehkäisee ongelmien syvenemistä ja pitkäaikaisvaikutuksia.

Tuen tarpeen arvioinnissa voidaan hyödyntää oppilaalle tehtyjen terveystarkastusten ja mahdollisten muiden arviointien tuloksia⁶. Tuen oikea-aikaisuus sekä tuen oikea taso ja muoto ovat ratkaisevia oppimisen ja kehityksen turvaamiseksi. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukimuotoja käytetään sekä yksittäin että yhdessä toisiaan täydentävinä. Tukea annetaan niin kauan ja sen tasoisena kuin se on tarpeellista.

Koulun johdolla on vastuu tuen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvistä ratkaisuista ja niiden huomioon ottamisesta kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Tarvittaessa tuki suunnitellaan ja toteutetaan moniammatillisessa oppilashuoltotyössä. Huoltajalle ja oppilaalle tulee antaa tietoa tukitoimista sekä mahdollisuus esittää näkemyksensä tuen antamisesta. Tuki annetaan oppilaalle omassa koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei tuen antaminen välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. Erityisesti huolehditaan tuen jatkumisesta lapsen siirtyessä päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen sekä oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle tai perusopetuksessa koulusta toiseen.

5 Perusopetuslaki 30 § mom. (642/2010)

6 Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus) (380/2009) 9 §

Tuki erityisissä tilanteissa

Oppilas saattaa tarvita tukea erityisissä tilanteissa, kuten sairauden yhteydessä tai vaikeassa elämäntilanteessa. Opetusta voidaan järjestää tällöin mm. sairaalaopetuksena ja koulukodeissa. Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se hänen terveytensä ja muut olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista⁷. Koulukotiin sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa koulukodissa toimiva koulu, jos koulukodilla on opetuksen järjestämislupa. Oppilaan kotikunnalla on velvollisuus kotikuntakorvauksen maksamiseen sairaalakoulussa ja koulukotiopetuksessa olevista lapsista ja nuorista⁸. Muiden kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa oppilaan asuinkunta⁹. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen osalta oppilaan kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus¹⁰.

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämisen lupa, tai valtion koulun.

Jos oppilas opiskelee sellaisessa yksityisen opetuksen järjestäjän opetuksessa tai valtion koulussa, jossa ei anneta erityistä tukea, opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa erityistä tukea tarvitsevasta

oppilaasta oppilaan asuinkunnalle. Oppilaan asuinkunta päättää erityisen tuen antamisesta ja osoittaa oppilaan sellaiseen kouluun tai muuhun soveltuvaan paikkaan, jossa erityistä tukea annetaan¹¹.

4.1 YLEINEN TUKI

Laadukas opetus sekä mahdollisuus saada ohjausta ja tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin kaikkina työpäivinä on jokaisen oppilaan oikeus. Koulutyössä tulee ottaa huomioon kaikkien oppilaiden edellytykset ja tarpeet. Koulun toimintatapoja ja –kulttuuria kehitetään niin, että yhteistyötä ja yhdessä tapahtuvaa oppimista voidaan hyödyntää ja oppilaiden erilaisuus voidaan kohdata mahdollisimman hyvin. Välittäminen, huolenpito ja myönteinen ilmapiiri koulu yhteisössä edistävät oppilaan kehitystä ja tukevat hyvää oppimista.

Opettajalla on vastuu opetusryhmän ja sen jokaisen oppilaan erilaisten lähtökohtien ja tarpeiden huomioonottamisesta opetuksessa. Yhteistyö huoltajien, toisten opettajien, muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden kanssa edesauttaa tässä onnistumista. Opettajan tehtävänä on ohjata ryhmää toimimaan niin, että sen sisäinen vuorovaikutus edistää oppimista. Opettaja ohjaa oppilaita tunnistamaan omat voimavaransa, oppimiseen liittyvät vahvuutensa ja kehityshaasteensa.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilaan oppimisen valmiuksiin ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelusta, sen suunnittelusta, tavoitteenasettelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

7 Perusopetuslaki 4 § 3 mom.

8 Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1704/2009) 41 § 1, 2 ja 4 mom.

9 Perusopetuslaki 4 § 1 mom. 1288/1999

10 Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 41 § 3 ja 4 mon.

11 Perusopetuslaki 17 § 5 mom. (642/2010)

Oppilaiden itsetuntoa, opiskelumotivaatiota sekä oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa ja oppiaineissa.

Opetustyöhön sisältyy myös ohjauksellisia ja oppilashuollollisia tehtäviä. Tuen tarpeiden arvionti ja tarvittaessa tuen tarjoaminen kuuluu opettajan työhön ja kaikkiin opetustilanteisiin. Tuki rakennetaan opettajien sekä tarvittaessa muiden asiantuntijoiden yhteistyönä ja vuorovaikutuksessa oppilaan ja huoltajan kanssa.

Oppimisessa ja koulunkäynnissä ilmeneviin tuen tarpeisiin vastataan opetusta eriyttämällä, opettajien yhteistyöllä ja opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Yhdysluokkaopetuksessa näiden järjestelyjen merkitys korostuu. Koulu käyttää erityisesti tukiopetusta, sen lisäksi voidaan käyttää myös oppimissuunnitelmaa, osa-aikaista erityisopetusta tai avustajan työpanosta keinoina vastata opetusryhmän tai yksittäisten oppilaiden tuen tarpeisiin jo ennen tehostetun tuen vaiheeseen siirtymistä.

Oppilaan hyvinvointiin ja oppimismotivaatioon voidaan vaikuttaa myös koulun kerhotoiminnan ja aamu- ja iltapäivätoiminnan avulla, mikäli opetuksenjärjestäjä niitä tarjoaa. Suunnittelemalla ne osaksi oppilaan päivää voidaan lisätä myös turvallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia.

4.2 TEHOSTETTU TUKEA

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti¹². Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä.

Tehostettu tuki suunnitellaan yksittäistä oppilasta varten kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Tehostetun tuen avulla tuetaan suunnitelmallisesti oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä ja tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien kasvamista, monimuotoistumista ja kasautumista.

Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja, lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta, joka kuvataan luvussa 5.1.3. Tehostetun tuen vaiheessa oppiaineiden oppimääriä ei voida yksilöllistää. Sen sijaan osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen ja joustavien opetusryhmien käytön sekä kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Myös oppilashuollon osuutta oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä vahvistetaan. Tuki järjestetään laadultaan ja määrältään oppilaan kehitystason ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. On tärkeää huolehtia oppilaan mahdollisuuksista saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä sekä tukea oppilaan myönteistä käsitystä itsestään ja koulutyöstä.

Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Mikäli oppilaan tilanteessa tapahtuu muutoksia, oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan oppilaan tuen tarvetta.

12 Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

Pedagoginen arvio tehostettua tukea varten

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Pedagogisessa arviossa kuvataan

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena
- oppilaan saama yleinen tuki ja arvio sen vaikutuksista
- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea.

Oppilaan opettaja tai opettajat yhdessä laativat kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa, ja etenkin silloin kun kyse on oppilaan hyvinvointiin ja kokonaiskehitykseen liittyvistä ongelmista, arvion laatimisessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisessä että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään oppilaalle jo mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma, myös sitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa oppilaan siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisessa oppilashuoltoryhmässä tai muulla tavalla järjestettävässä moniammatillisessa oppilashuoltotyössä siten kuin yksittäisen oppilaan asian käsittelyssä säädetään¹³. Tämän käsittelyn jälkeen oppilaalle annettava tehostettu tuki kirjataan oppilaalle laadittavaan oppimissuunnitelmaan. Oppimissuunnitelma käsitellään tarkemmin luvussa 4.5.1.

4.3 ERITYINEN TUKI

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muilla tukitoimilla. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityinen tuki muodostuu erityisen tuen päätökseen perustuvasta erityisopetuksesta sekä muista perusopetuksen tukimuodoista¹⁴. Käytettävissä ovat perusopetuksen kaikki tukimuodot.

Erityisen tuen tehtävänä on tarjota oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. oppilaan itsetuntoa ja opiskelumotivaatiota vahvistetaan ja häntä kannustetaan ottamaan edellytystensä puitteissa vastuuta opiskelustaan.

Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös, jota tarkistetaan ainakin toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä¹⁵. Päätös tehdään hallintolain mukaisesti¹⁶. Oppilaan oikeusturvan ja opetuksen järjestämisen kannalta merkittävät asiat päätetään erityistä tukea koskevassa päätöksessä. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen¹⁷. Oppimäärän yksilöllistäminen edellyttää erityisen tuen päätöstä.

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista taikka esi- ja alkuopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästyminen tai tunne-elämän häiriön tai muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten¹⁸. Jos erityisen tuen päätös tehdään perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Pedagoginen selvitys erityistä tukea varten ja erityisen tuen päätös

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa sekä tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys¹⁹.

Pedagogisen selvityksen laatimista varten opetuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii

- oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä

- moniammatillisena oppilashuollon yhteistyönä, esimerkiksi oppilashuoltoryhmässä tehdyn selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta

Selvityksen perusteella opetuksen järjestäjä tekee arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Näiden kahden selvityksen ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi²⁰.

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena
- oppilaan saama tehostettu tuki ja arvio vaikutuksesta
- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea
- perusteltu arvio siitä, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyt oppimäärän

Tukijärjestelyt voivat sisältää mm. opetus- ja ohjaushenkilöstöön, oppilashuoltoon, avustajiin ja muihin tarvittaviin palveluihin, opetusmenetelmiin ja työtapoihin, opiskelumenetelmiin sekä materiaaleihin ja välineisiin liittyviä tekijöitä. Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunta tai vastaava sosiaalinen selvitys. Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään oppilaasta aiemmin laadittua pedagogista arviota ja oppilaan oppimissuunnitelmaa. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma, myös sitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

Erityisen tuen tarpeellisuus tulee tarkistaa lain edellyttämässä vaiheissa sekä aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa. Tarkistamista varten oppilaasta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli tarpeen todetaan jatkuvan, erityisen tuen jatkamisesta tehdään päätös. Mikäli katsotaan, että oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin oppilas siirtyy saamaan tehostettua tukea.

13 Perusopetuslaki 31 a § 4 mom. (642/2010)

14 Perusopetuslaki 17 § 1 mom. (642/2010)

15 Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

16 Hallintolaki (434/2003)

17 Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

18 Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010)

19 Perusopetuslaki 17 § 3 mom. (642/2010) ja Hallintolaki 34, 35 ja 36 §

20 Perusopetuslaki 17 § 3 mom. (642/2010)

4.4 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKEMINEN SIIKALATVALLA

Tässä luvussa määritellään miten oppimisen ja koulunkäynnin tuki kuvataan kokonaisuutena paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opetussuunnitelman laadintaan liittyvät tarkemmat määräykset sisältyvät luvun 4.5 yksilöllisiä suunnitelmia ja luvun 5 eri tukimuotoja käsitteleviin alalukuihin. Paikallinen opetussuunnitelma tulee kodin ja koulun yhteistyön sekä oppilashuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa²¹.

Oppilaan tukeen liittyvät hallintopäätösten tekijät määritellään opetuksen järjestäjän johtosäännössä²². Siikalatvan kunnan hallintosäännössä on määritelty, että koulutuslautakunta ratkaisee asiat, jotka perusopetuslaissa ja –asetuksessa on kunnan

päätettäväksi säädetty tai määrätty. Koulutuslautakunta on delegoinut tehtäviä edelleen viranhaltijoille.

Yleinen tuki Siikalatvalla

Siikalatvalla yleisen tuen muotoja ovat opetuksen eriyttäminen, tukiopetus, oppilashuollollinen tuki, oppilaanohjaus, osa-aikainen erityisopetus, joustavat opetusjärjestelyt, kerho- ja aamu- ja iltapäivätoiminta sekä kodin ja koulun välinen yhteistyö.

Opettaja ohjaa ja tukee monipuolisilla menetelmillä ja työtavoilla koko ryhmän ja yksittäisen oppilaan oppimista. Hän seuraa ja arvioi ryhmän toimintaa, ilmapiiriä, oppilaan kehittymistä sekä oppimista. Opetusryhmän tarpeet ja oppilaiden erilaisuus huomioidaan opetusta **eriyttämällä**. Jos oppilas jää tilapäisesti opinnoissaan jälkeen tai muuten tarvitsee lyhytaikaista tukea, on hänellä oikeus saada **tukiopetusta**. Tukiopetus aloitetaan heti, kun vaikeudet on havaittu. Yleisen tuen aikana voidaan antaa oppilaalle myös **oppilashuollollista** tukea, **oppilaanohjausta**. Jos yleisen tuen aikana annettu tuki ei ole riittävää, aloitetaan pedagogisen arvion laatiminen.

Luokan- ja aineenopettajan huomattessaan oppilaallaan olevan opillisia, sosiaalisia ja / tai toiminnallisia pulmia. Hänen tulee keskustella asiasta muiden oppilaan opettajien ja huoltajan kanssa ja sopia annettavasta tuesta. Luokanopettaja ja aineenopettaja kirjaavat antamansa yleisen tuen sähköiseen lomakkeeseen. Mikäli yleisen tuen aikana tehdään oppimissuunnitelma, sen laatimiseen osallistuvat luokan- ja / tai aineenopettaja yhdessä. Yleisen tuen toteutumisesta huolehtivat luokan- ja aineenopettajat. Tuen seurannasta, tuen tarpeen riittävydestä ja tuen vahvuuden muutoksesta vastaavat luokanopettaja ja aineenopettaja / luokanvalvoja. Tarvittaessa erityisopettaja konsultoi.

Tehostettu tuki Siikalatvalla

Oppilaan opettajat (luokanopettaja / luokanvalvoja / aineenopettaja) seuraavat oppilaidensa saaman yleisen tuen vaikuttavuutta. Mikäli todetaan, ettei yleinen tuki ole riittävää siirrytään tehostettuun tukeen. Tehostettuun tukeen siirrytään, jos oppilas tarvitsee useita ja laajempia tukimuotoja ja tuen tarve on pysyvää. Luokanopettaja / luokanvalvoja / aineenopettaja on **pedagogisen arvion** laatimisessa aloitteentekijä. Hän laatii pedagogisen arvion ja **oppimissuunnitelman** yhdessä huoltajan kanssa. Erityisopettaja konsultoi.

Tarvittaessa arvion laadinnassa on mukana oppilashuoltoryhmä. Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa oppilaan siirtäminen yleisen tuen piiriin käsitellään oppilashuoltoryhmässä, joka tekee asiasta päätöksen. Tehostettuun tukeen siirtyvän oppilaan avustajatarpeesta tulee tehdä hallintopäätös.

21 Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

22 Perusopetuslaki 16 a § (642/2010)

Pedagogisen arvion pohjalta tehdään oppilaalle oppimissuunnitelma, jonka laatimiseen osallistuvat oppilasta opettavat opettaja / opettajat. Oppilaalle annetaan tehostettua tukea **oppimissuunnitelman** mukaisesti. Tehostetussa tuessa tukitoimina korostuvat yleisen

tuen lisäksi oppilashuollon tuki, osa-aikainen erityisopetus, mahdolliset avustajapalvelut ja opetuksen eriyttäminen oppimateriaalin, oppiaineiden ja opiskeluun käytettävän ajan suhteen sekä joustavat opetusjärjestelyt. Tehostetun tuen tavoitteiden saavuttamista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti oppilaan ja huoltajan kanssa.

Tehostettu tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Tehostetussa tuessa oppimissuunnitelmaan voidaan yhteistyössä huoltajan kanssa kirjata erityiset painoalueet, joihin oppilas keskittyy. Arviointi tapahtuu kuitenkin yleisten arviointiohjeiden mukaan. Tällöin oppilas ei voi saavuttaa hyvän osaamisen kriteerejä.

Tehostetun tuen vaikutuksia arvioidaan ja **oppimissuunnitelmaa** tarkistetaan tarvittaessa. Suunnitelman arviointiväli määritellään oppimissuunnitelmassa. Jos oppilas ei enää tarvitse tehostettua tukea, voidaan palata yleisen tuen piiriin. Päätöksen tästä tekee pedagogiseen arvioon perustuen oppilashuoltoryhmä. Tehostettua tukea on annettava riittävän pitkään, jotta voidaan todeta, voidaanko oppilasta tukea ilman erityisen tuen päätöstä. Mikäli tehostettu tuki katsotaan riittämättömäksi, siirrytään erityiseen tukeen.

Liite 2 Pedagoginen arvio

Liite 3 Oppimissuunnitelma

Erityinen tuki Siikalatvalla

Erityistä tukea annetaan oppilaalle, jonka kasvu, kehitys ja oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muilla tukimuodoilla. Ennen erityisen tuen piiriin siirtymistä kuullaan oppilasta ja oppilaan huoltajaa sekä laaditaan pedagoginen selvitys. Tätä varten oppilaan opetuksesta vastaavat opettajat (luokanopettaja/aineenopettaja/luokanvalvoja /erityisopettaja) tekevät aloitteen ja laativat selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä ja oppilaalle annetusta tehostetusta tuesta. Erityisopettaja vastaa selvityksen viemisestä oppilashuoltoryhmän käsiteltäväksi. Näiden perusteella oppilashuoltoryhmä tekee arvion oppilaan kokonaistilanteesta ja hänen tarvitsemastaan erityisestä tuesta (=pedagoginen selvitys). Tarvittaessa hankitaan myös muita arvioita, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys.

Erityisen tuen päätös on määräaikainen ja sen tekee rehtori / koulunjohtaja **pedagogisen selvityksen** pohjalta. Päätöksessä määritellään mm. opetusryhmä, tulkitsemis- ja avustajapalvelut. Huoltajalla on muutoksenhakuoikeus. Jos oppilaan vamman, sairauden, kehityksen viivästymän tai tunne-elämän häiriön tai muun vastaavan syyn perusteella on selvää, että hän tarvitsee erityistä tukea jo esiopetuksen alkaessa, tehdään päätös jo silloin. Erityisen tuen tarpeellisuus tarkistetaan 2. ja 6. luokan jälkeen ja tarvittaessa. Tällöin tehdään uusi **pedagoginen selvitys** sekä päätös tuen muodosta jatkossa.

Oppilaan siirtyessä erityisen tuen piiriin, hänelle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (**HOJKS**). Tässä pedagogisessa asiakirjassa kuvataan opetussuunnitelmassa määritellyt sisällöt, oppilaan opetuksen yksilölliset ratkaisut. **HOJKS**in laadinnasta vastaa oppilaan opetuksesta vastaava opettaja yhdessä erityisopettajan kanssa. Oppilaan, huoltajan, opettajan, erityisopettajan lisäksi mukana voi olla muita oppilashuollon henkilöitä.

Oppilas voi kuulua kerrallaan vain yhden tuen piiriin. Jos erityisen tuen piirissä oleva oppilas tarvitsee jossain oppiaineessa tehostettua tukea, tämä kirjataan oppilaan HOJKS:iin.

Kun oppilas siirtyy erityisestä tuesta takaisin tehostettuun tukeen, edellisenä lukuvuonna HOJKS:n mukaan arvioituja oppimistuloksia ei arvioida uudelleen yleisten arviointiohjeiden mukaan.

Liite 4 Pedagoginen selvitys

Liite 5 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

Liite 6 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki Siikalatvalla

4.5 YKSILÖLLISET SUUNNITELMAT

4.5.1 OPPIMISSUUNNITELMA

Oppimissuunnitelma on suunnitelma oppilaan ja oppimisen ja koulunkäynnin etenemisestä ja siinä tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta tuesta. Se on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen, pedagoginen asiakirja. Sitä voidaan tarvittaessa käyttää osana yleistä tukea ja sitä tulee käyttää tehostetun tuen aikana²³.

Oppimissuunnitelman tavoitteena on turvata oppilaalle hyvät edellytykset edetä opinnoissaan. Suunnitelma lisää opettajien tietoisuutta oppilaan tilanteesta ja helpottaa siten kunkin opettajan oman työn suunnittelua ja opettajien keskinäistä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä. Oppimissuunnitelmasta huoltaja saa itselleen tietoa ja voi siten paremmin tukea lastaan. Suunnitelman tarkoituksena on myös, että oppilas oppii vähitellen ottamaan vastuuta opiskelustaan ja saa oppimiseensa enemmän tavoitteellisuutta. Suunnitelma antaa pohjan oppilaan edistymisen arvioinnille. Oppimissuunnitelman avulla ei kuitenkaan oppiaineen oppimäärää voida yksilöllistää. Oppimäärän yksilöllistäminen vaatii erityisen tuen päätöksen.

Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arviossa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelman laativat opettajat yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Oppilaan osuus suunnittelussa kasvaa siirryttäessä perusopetuksen ylemmille luokille.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tukitoimien järjestäminen edellyttää:

- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- pedagogiset ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat, kommunikointitavat, erityiset apuvälineet, oppimateriaalit ja muu tuki
- fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyvät oppilashuollolliset, ohjaukselliset tai muut ratkaisut
- moniammatillisen yhteistyön kuvaus ja eri toimijoiden vastuualueet
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- edistymisen seuranta ja arviointi, oppilaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin, arviointitavat ja ajankohdat sekä oppilaan itsearviointi

- suunnitelman laatimiseen osallistuneet

Suunnitelman laadinnassa hyödynnetään oppilaalle mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa sekä pedagogista arviota ja sen yhteydessä kerättyä tietoa. Mikäli oppilaalle on laadittu kuntoutussuunnitelma, myös sitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Ensimmäisen luokan oppilaiden oppimissuunnitelma voi rakentua lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman pohjalle, jos sellainen on tehty.

23 Perusopetuslaki 16 a § (642/2010)

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. Oppimissuunnitelmaan ei voi hakea muutosta valittamalla eikä muilla muutoksenhakukeinoilla.

Opetussuunnitelmassa voidaan päättää, että eri oppiaineiden opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti²⁴. Jos tällainen hallintopäätös tehdään yksittäisen oppilaan kohdalla, tulee hänelle laatia oppimissuunnitelman. Siinä on mainittava opintokokonaisuudet, jotka sisältyvät oppilaan opinto-ohjelmaan, ja määriteltävä niiden suorittamisjärjestys, aikataulu sekä mahdolliset erityistavoitteet.

Oppilaan opiskelu voidaan järjestää erityisin opetusjärjestelyin, jos oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot, jos perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta tai se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä²⁵. Erityisistä opetusjärjestelyistä tulee tehdä hallintopäätös, minkä jälkeen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma.

Perusopetuksen 7 – 9 vuosiluokkien oppilas voidaan ottaa joustavaan perusopetuksen toimintaan²⁶, minkä jälkeen hänelle tulee laatia oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostetun tuen aikana laadittava oppimissuunnitelma. Lisäksi kuvataan oppilaan joustavan perusopetuksen järjestäminen koulussa ja muissa oppimisympäristöissä.

Oppimissuunnitelma osana yleistä tukea

Jokaiselle oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma. Oppilasta varten pohditut tavoitteet ja tukitoimet hyödyttävät oppilaan oppimista ja kasvua. Oppilaan opiskelua voidaan myös syventää ja laajentaa oppimissuunnitelman avulla, silloin kun se on perusteltua oppilaan valmiuksien kannalta.

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Oppilaalle järjestettävä tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan²⁷. Oppimissuunnitelma laaditaan aina oppilaalle, joka saa tehostettua tukea. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan sekä tarvittaessa oppilaan muun laillisen edustajan

kanssa²⁸. Tehostetun tuen vaiheessa opiskelun ja tukitoimien järjestelmällinen suunnittelu tukee oppilaan oppimista, kasvua ja kehitystä.

Erityinen tuki

Oppilaalle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, laaditaan oppimissuunnitelman sijasta henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).

24 Perusopetusasetus (852/1998) 11 § 3 mom.

25 Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

26 Perusopetusasetus 9 b § 1 mom. (1968/2009)

27 Perusopetuslaki 16 a § (642/2010)

28 perusopetuslaki 16 a 1 mom. (642/2020)

Oppimissuunnitelma osana yleistä tukea Siikalatvalla

Yleisen tuen oppimissuunnitelma, jonka luokanopettaja/aineenopettaja tarvittaessa laatii, voidaan tehdä jos oppilas tarvitsee erityisjärjestelyjä oppimisessaan, esimerkiksi terveydellisistä syistä.

Oppilaan osaamista voidaan myös laajentaa ja syventää oppimissuunnitelman avulla. Tavoitteena on jäsentää oppilaan, opettajan ja huoltajan tietoisuutta oppilaan tilanteesta. Oppimissuunnitelmasta huoltaja saa itselleen tietoa ja voi siten paremmin tukea lastaan. Oppimissuunnitelmassa määritellään tavoitteet, kodin ja koulun välinen työnjako sekä oppilaan vastuu omasta oppimisestaan. Oppiaineen sisältöjä voidaan eriyttää, mutta oppimissuunnitelman avulla ei kuitenkaan voida oppiaineen oppimäärää yksilöllistää.

Oppimissuunnitelma osana tehostettua tukea Siikalatvalla

Tehostetun tuen aikana on oppilaalle laadittava oppimissuunnitelma pedagogisen arvion pohjalta. Oppimissuunnitelma tehdään yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilaan luokanopettaja / luokanvalvoja huolehtii siitä, että oppimissuunnitelma tulee tehtyä. Oppimissuunnitelman laatii joko luokanopettaja tai aineenopettaja yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa (esimerkiksi rehtori, erityisopettaja, opinto-ohjaaja, kuraattori, perhe-neuvola ja terapeutit). Oppilaan osuus suunnittelussa kasvaa siirryttäessä perusopetuksen ylemmille luokille. Oppimissuunnitelmaan kirjataan tavoitteet, suunnitellut tukitoimet ja vastuut sekä seuranta-arvioinnin ajankohta.

Tiedottamisesta ja yhteistyöstä huoltajan kanssa vastaa luokanopettaja / luokanvalvoja / pienryhmänopettaja. Oppimissuunnitelmassa asetetut tavoitteet arvioidaan aina yleisopetuksen opetussuunnitelman arvioinnin mukaan. Oppimissuunnitelma arvioidaan säännöllisesti ja arviointiajankohdat sovitaan oppimissuunnitelmassa. Oppimissuunnitelman käyttöä jatketaan niin kauan, kunnes tehostetun tuen tarve poistuu tai oppilaalle tehdään erityisen tuen päätös. Oppimissuunnitelma on myös oppilasta opettavien opettajien yhteistyön väline.

Liite Oppimissuunnitelma

Oppimissuunnitelma osana erityistä tukea Siikalatvalla

Oppilaalle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, laaditaan oppimissuunnitelman sijasta HOJKS.

4.5.2 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen²⁹.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen, pedagoginen asiakirja. Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Tarvittavilta osin sen valmistellaan moniammatillisena yhteistyönä.

29 Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman tehtävänä on tukea pitkäjänteisesti oppilaan yksilöllistä oppimis- ja kasvuprosessia. HOJKS on oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvä tavoitesuunnitelma sekä suunnitelma opetuksen sisällöistä, pedagogisista menetelmistä ja muista tarvittavista tukitoimista.

HOJKS:in tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tukitoimien järjestäminen edellyttää

- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin yleiset tavoitteet
- oppiaineet ja aineryhmät sekä valinnaiset opinnot, joita oppilas opiskelee sekä oppiaineiden viikkotuntimäärät
- opiskelun erityiset painoalueet niissä oppiaineissa, joissa oppilaalla on yleinen oppimäärä
- oppilaan muuhun kehitykseen, kuten sosioemotionaalisiin tai motorisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
- edistymisen seuranta ja arviointi, oppilaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin, arviointitavat ja ajankohdat sekä oppilaan itsearviointi
- pedagogiset ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat, kommunikointitavat, erityiset apuvälineet, oppimateriaalit ja muu tuki
- fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyvät, oppilashuollolliset, ohjaukselliset tai muut ratkaisut
- erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden sekä tuki- ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen ja eri toimijoiden vastuualueet
- kuvaus oppilaan opetuksen järjestämisestä muun opetuksen yhteydessä ja/tai erityisopetuksen ryhmässä
 - kuvaus siitä, miten ja millä oppitunneilla erityisopetuksen ryhmässä pääsääntöisesti opiskeleva oppilas opiskelee yleisopetuksen ryhmässä
- moniammatillisen yhteistyön kuvaus ja eri toimijoiden vastuualueet
- kuvaus oppilaan koulukuljetusten järjestelyistä ja vastuista sekä kuljetusta odottavan oppilaan ohjauksesta ja valvonnasta

- oppilaan mahdollinen osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet

Mikäli oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- luettelo niistä oppiaineista, joissa oppilaalla on yksilöllistetty oppimäärä sekä näiden oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- edistymisen seuranta ja arviointi, oppilaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin, arviointitavat ja ajankohdat sekä oppilaan itsearviointi niissä oppiaineissa, joissa oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan

Mikäli oppilas opiskelee toiminta-alueittain, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- kuvaus toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan yksilöllisistä tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä toiminta-alueittain
- edistymisen seuranta ja arviointi, oppilaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin, arviointitavat ja ajankohdat sekä oppilaan itsearviointi toiminta-alueittain

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laatimisessa hyödynnetään oppilaalle osana tehostettua tukea tehtyä oppimissuunnitelmaa sekä pedagogista selvitystä ja sen yhteydessä kerättyä tietoa. Mikäli oppilaalle on laadittu kuntoutussuunnitelma, myös sitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKS-asiakirjaan voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat. HOJKSiin ei voida hakea muutosta valittamalla eikä muilla muutoksenhakukeinoilla.

Suunnitelma tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi³⁰. Henkilökohtaista opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa muutetaan aina oppilaan tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Kokemukset käytetyistä opetusjärjestelyistä, toimintatavoista ja tukipalveluista voidaan kirjata HOJKSiin, ja hyödyntää tätä tietoa suunnitelman toteutumista arvioitaessa. Jos oppilas siirtyy tehostetun tuen piiriin, hänelle laaditaan oppimissuunnitelma.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) Siikalatvalla

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laadinnasta vastaa oppilaan luokanopettaja tai aineenopettaja yhdessä erityisopettajan kanssa. Oppilaan, huoltajan, opettajan ja erityisopettajan lisäksi mukana voi olla muita oppilashuollon henkilöitä. HOJKSin laadintaan osallistujien vastuualueet määräytyvät opetusjärjestelyiden mukaan. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan kirjataan tavoitteet, suunnitellut tukitoimet ja vastuut sekä seuranta-arvioinnin ajankohta. Tiedottamisesta ja yhteistyöstä huoltajan kanssa vastaa oppilaan opetuksesta päävastuussa oleva opettaja. Suunnitelma tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa.

Kun oppilas vaihtaa koulua, tai kun hän siirtyy koulupolun nivelvaiheelta toiselle, tulee tarkistaa, että seuraavaan oppilaitokseen siirtyvä HOJKS -asiakirja sisältää oleelliset tiedot oppilaan yksilöllisistä oppimistarpeista ja tukimuodoista.

Liite x HOJKS

Liite x HOJKS

Liite x HOJKS

30 Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

5. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKIMUODOT

(muutettu luku)

5.1. OPETUSJÄRJESTELYIHIN LIITTYVÄ TUKI

5.1.1 TUKIOPETUS

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta³¹. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimiseen liittyvät vaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Tukiopetuksella voidaan myös ehkäistä vaikeuksia ennakolta. Tukiopetusta tulee järjestää niin usein ja niin laajasti kuin oppilaan suoriutumisen kannalta on tarpeen. Tukiopetusta voidaan antaa tuen kaikilla tasoilla.

Koulutyö tulee suunnitella siten, että jokaisella oppilaalla on tukiopetusta tarvitessaan mahdollisuus siihen osallistua. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten, sellaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella. Sitä voidaan antaa samanaikaisopetuksena oppilaan tavallisessa opetusryhmässä, pienryhmässä tai täysin yksilöllisesti. Myös erilaisia joustavia ryhmittelyjä voidaan käyttää tukiopetuksen toteuttamisessa oppituntien aikana.

Tukiopetus on eriyttämisen muoto, jolle ovat ominaisia yksilöllisesti suunnitellut tehtävät, ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetuksen järjestämisessä tulee käyttää monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja. Tukiopetusta on pyrittävä järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa tukiopetuksen toteutumistavoista ja merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille.

Tukiopetus yleisen tuen aikana

Jokaisen opettajan tehtävänä on seurata oppilaan oppimista ja kasvua sekä mahdollista tuen tarpeen ilmenemistä. Tuen tarve voi johtua poissaoloista tai tilapäisistä oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvistä vaikeuksista.

Tukiopetus tehostetun tuen aikana

Ennen tehostetun tuen aloittamista, osana pedagogista arviota, arvioidaan yleisen tuen aikana annetun tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä tukiopetuksen tarve jatkossa. Tehostetun tuen alkaessa tehtävään oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan tarvitsema tukiopetus, sen tavoitteet ja järjestäminen. Tukiopetuksella voidaan edelleen vastata esimerkiksi poissaoloista johtuviin tilapäisiin tuen tarpeisiin.

Tukiopetus erityisen tuen aikana

Ennen erityisen tuen päätöstä, osana pedagogista selvitystä, arvioidaan tehostetun tuen aikana annetun tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä tukiopetuksen tarve jatkossa. Erityisen tuen alkaessa oppilaan tarvitsema tukiopetus, sen tavoitteet ja järjestäminen kirjataan HOJKSiin. Tukiopetuksella voidaan edelleen vastata esimerkiksi poissaoloista johtuviin tilapäisiin tuen tarpeisiin.

31 Perusopetuslaki 16 § 1 mom. (642/2010)

Tukiopetus Siikalatvalla

Tukiopetuksen tavoitteena on oppilaan oppimisen tukeminen, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy, itsetunnon ja motivaation tukeminen sekä vastata esim. oppilaan sairaudesta johtuviin tilapäisiin oppimisen tuen tarpeisiin. Huoltaja vastaa siitä, että luvanvaraisen poissaolon (matkat, työlomat jne.) aikana opetetut asiat tulee opittua. Tukiopetusta ei anneta luvanvaraisesta poissaolosta johtuvaan tuen tarpeeseen. Luvanvaraisen poissaolon aikana pidetyt kokeet oppilas tekee omalla ajalla.

Luokanopettaja / aineenopettaja seuraa oppilaidensa oppimista ja kasvua ja tekee tuen tarpeen ilmetessä aloitteen tukiopetuksen antamisesta ja tiedottaa siitä oppilaalle ja huoltajalle. Tukiopetusta voi myös pyytää oppilas itse tai oppilaan huoltaja.

Tukiopetus aloitetaan heti, kun oppimisvaikeuksia on havaittu. Tukiopetuksen järjestämisestä vastaa oppilaan luokanopettaja / aineenopettaja. Sitä voi antaa muutkin opettajat kuin oppilaan oma opettaja. Tukiopetus on joustavaa, suunnitelmallista ja se voi olla joko lyhyt- tai pitkäkestoista. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten tuntien aikana tai niiden ulkopuolella. Siinä käytetään monipuolisia menetelmiä, yksilöllisiä tehtäviä ja materiaaleja. Oppilaan opettaja/tukiopetusta antava opettaja merkitsee **yleisen tuen** aikana annetun tukiopetuksen sähköiseen oppilaan tuen seurantalomakkeeseen.

Ennen **tehostetun tuen** aloittamista on pedagogisessa arviossa arvioitu yleisen tuen aikana annetun tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus. Luokan- / aineenopettaja / luokanvalvoja kirjaa oppilaalle annettavan tukiopetuksen, sen tavoitteet ja järjestämisen oppilaan oppimissuunnitelmaan. Tukiopetus on yksi tehostetun tuen tukimuodoista.

Ennen **erityisen tuen** päätöstä, osana pedagogista selvitystä, arvioidaan tehostetun tuen aikana annetun tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä tukiopetuksen tarve jatkossa. Tukiopetuksella voi vastata esimerkiksi poissaoloista johtuviin tilapäisiin tuen tarpeisiin.

5.1.2 OSA-AIKAINEN ERITYISOPETUS

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa³². Osa-aikaisella erityisopetuksella voidaan parantaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen eri alueisiin liittyvien ongelmien kasvua. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan esimerkiksi oppilaille, joilla on kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, sosiaalisissa taidoissa tai koulunkäynnissä. Opetuksen järjestäjän tulee huolehtia, että osa-aikaista erityisopetusta varten on tarvittavaa ja riittävää erityispedagogista osaamista.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikainen erityisopetus suunnitellaan ja oppilaan oppimista arvioidaan opettajien yhteistyönä. Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa kaikilla tuen tasoilla.

Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Osa-aikainen erityisopetus pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Huoltajan

32 Perusopetuslaki 16 § 2 mom. (642/2010)

tuki opetuksen onnistuneessa toteuttamisessa on keskeinen. Osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisen suunnittelussa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös oppilashuollon palveluista vastaavien kanssa.

Osa-aikainen erityisopetus osana yleistä tukea

Osa-aikaisen erityisopetuksen avulla voidaan vahvistaa oppimiseen tarvittavia perustaitoja. Oppilaan oppimisen vaikeuksiin vaikuttavia tekijöitä tulee arvioida ja oppilaan tulee saada tarvitessaan osa-aikaista erityisopetusta.

Osa-aikainen erityisopetus tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys tukimuotona yleensä vahvistuu. Ennen tehostetun tuen aloittamista, osana pedagogista arviota, arvioidaan oppilaan yleisen tuen aikana saaman osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä tarve osa-aikaiseen erityisopetukseen jatkossa. Tehostetun tuen alkaessa tehtävään oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan tarvitsema osa-aikainen erityisopetus, sen tavoitteet ja järjestäminen.

Osa-aikainen erityisopetus erityisen tuen aikana

Oppilas voi saada osa-aikaista erityisopetusta myös erityisen tuen aikana riippumatta siitä opiskeleeko hän yleisopetuksen ryhmässä tai erityisryhmässä. Oppilaan aiemmin saaman osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä tarve osa-aikaiseen erityisopetukseen arvioidaan osana pedagogista selvitystä. Oppilaan tarvitsema osa-aikainen erityisopetus, sen tavoitteet ja järjestäminen kirjataan HOJKSiin.

Osa-aikainen erityisopetus Siikalatvalla

Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on tunnistaa oppilaan oppimisvaikeuksia, parantaa oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppilaan ongelmien kasvua yhteistyössä opettajien ja tarvittaessa muiden oppilashuoltotyötä tekevien henkilöiden kanssa. Osa-aikainen erityisopetus pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Esiopetuksen aikana laaja-alainen erityisopettaja voi seurata ja tukea tehostetun tai erityisen tuen piirissä olevan lapsen oppimisen edellytyksiä. Laaja-alainen erityisopettaja tukee oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä, ehkäisee syrjäytymistä, konsultoi ja tukee opettajia ja tekee yhteistyötä oppilashuoltohenkilöiden kanssa.

1. – 6.-luokkalaisten osa-aikaisessa erityisopetuksessa painotetaan oppimista tukevaa ja kuntouttavaa opetusta. Resursseja kohdennetaan alkuopetukseen, jolloin tuetaan lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan perustaitoja. Opetus on yksilö-, pienryhmä- tai samanaikaisopetusta.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan oppilaille, joilla on lukivaikeutta, matematiikan oppimisvaikeuksia tai muihin oppiaineisiin liittyviä oppimisvaikeuksia. Kohderyhmänä ovat myös oppilaat, jotka tarvitsevat puheopetusta tai tukea tarkkaavaisuuden ja keskittymisen pulmiin.

7. – 9.-luokkalaisten osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on tukea oppilaan oppimista ja kasvua sekä ennaltaehkäistä oppimis- ja koulunkäyntivaikeuksia tai niiden syvenemistä. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan yksilö-, pienryhmä- tai samanaikaisopetuksena. Opetus on oppiaineen mukaista tai tehostetun tai erityisen tuen suunnitelman mukaista opetusta.

Yleisen tuen aikana annettulla osa-aikaisella erityisopetuksella pyritään vahvistamaan oppimisessa tarvittavia perustaitoja. Kokonaisvastuu yleisen tuen aikana on oppilasta opettavalla luokan-/ aineenopettajalla, joka tiedottaa annettavasta erityisopetuksesta huoltajalle. Erityisopettaja testaa oppilaan lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan taitoja kunnassa käytettävän testisuunnitelman mukaan. Erityisopettaja ja luokan- / aineenopettaja suunnittelevat yhteistyössä tarvittavia tukitoimia.

Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys tukimuotona vahvistuu. Ennen tehostetun tuen aloittamista tehdään pedagoginen arvio, jossa tarkastellaan yleisen tuen aikana annetun osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyttä ja vaikutusta. Tehostettua tukea varten tehtävään oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan tarvitsema osa-aikainen erityisopetus, sen tavoitteet ja toteuttamistapa. Kokonaisvastuu tehostetun tuen toteuttamisen järjestämisestä on luokan-/ aineenopettajalla / luokanvalvojalla, joka vastaa pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnasta yhdessä oppilaan (huomioiden oppilaan ikä) ja huoltajan kanssa. Erityisopettaja konsultoi ja auttaa tarvittaessa oppilaan yksilöllisten tarpeiden selvittämisessä.

Oppilas voi saada osa-aikaista erityisopetusta myös **erityisen tuen** aikana riippumatta siitä opiskeleeko hän yleisopetuksen ryhmässä tai pienryhmässä. Aiemmin oppilaan saaman osa-aikaisen erityisopetuksen vaikutus sekä erityisopetuksen tarve arvioidaan osana pedagogista selvitystä. Oppilaan HOJKSiin kirjataan osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja toteuttaminen. HOJKSin laadinnasta vastaa oppiaineen opetuksesta vastaava

luokan- / aineenopettaja yhdessä erityisopettajan kanssa. Oppilas ja huoltaja ovat mukana HOJKS:n laadinnassa ja lisäksi voi olla myös muita oppilashuollon henkilöitä.

5.1.3 ERITYISOPETUS

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta.³³ Erityisopetus on erityisen tuen keskeinen pedagoginen osa-alue ja sen tehtävänä on tukea oppilaan oppimista. Sellaisen oppilaan, jolle on tehty erityisen tuen päätös, opetus ja muu tuki annetaan hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. HOJKS on erityisen tuen päätöksen suunnitelmallista toimeenpanoa ohjaava pedagoginen asiakirja. Siinä ratkaistaan erityisopetuksen järjestämiseen liittyvät seikat ja opetuksen keskeiset tavoitteet, sisällöt sekä oppimisympäristöön ja opetusmenetelmiin liittyvät tekijät siten kuin HOJKS:n laatimisen yhteydessä luvussa 4.5.2 on ohjeistettu.

Erityisopetusta järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa. Erityisopetuksessa voidaan poiketa oppiaineista ja niitä koskevasta valtakunnallisesta tuntijaosta sen mukaan kuin erityistä tukea koskevassa päätöksessä määrätään.³⁴ Opetusryhmiä muodostaessa tulee ottaa huomioon, että kaikki oppilaat voivat saavuttaa opetussuunnitelmissa asetetut tavoitteet³⁵. Opetusryhmien muodostamisesta säädetään tarkemmin perusopetusasetuksessa³⁶.

33 Perusopetuslaki 17 § 1 mom. (642/2010)

34 Perusopetuslaki 17 § 12 ja 2 mom. (642/2010)

35 Perusopetuslaki 30 § 2 mom.

36 Perusopetusasetus 2 § (893/2010)

Erityisopetus Siikalatvalla

Erityisopetuksesta päätetään erityistä tukea koskevan päätöksen yhteydessä, joka on kuvattu luvuissa 4.3 ja 4.4. Mikäli oppilas tarvitsee erityisopetusta vain muutaman oppiaineen osalta, eikä muita oppimista tai koulunkäyntiä haittaavia tekijöitä ole, hän opiskelee omassa perusopetusryhmässään. Mikäli oppilas tarvitsee lähes koko-aikaista pienryhmäopetusta, hänellä on mahdollisuus siirtyä opiskelemaan koulussa/kunnassa olevaan pienryhmään tai laaja-alaiseen erityisopetukseen. Siikalatvan kunnassa koulun rehtori tai koulunjohtaja tekee erityisen tuen päätöksen pedagogisen selvityksen pohjalta.

Oppilaan siirtyessä erityisen tuen piiriin hänelle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Tässä pedagogisessa asiakirjassa kuvataan oppimissuunnitelmassa määritellyt tavoitteet, sisällöt ja oppilaan opetuksen yksilölliset ratkaisut. HOJKS:n laadinnasta vastaa oppilaan opetuksesta vastaava opettaja yhdessä erityisopettajan kanssa. Oppilaan, huoltajan, opettajan, erityisopettajan lisäksi mukana voi olla muita oppilashuollon henkilöitä.

Erityisopetukseen liittyvien lomakkeiden arkistoinnista vastaa koulun rehtori tai koulunjohtaja.

Liite HOJKS

5.1.4 OPPIAINEEN OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN JA OPETUKSESTA VAPAUTTAMINEN

Opetus järjestetään ottaen huomioon oppilaiden edellytykset ja se voi perustua erilaajuisiin oppimääriin³⁷. Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua yleisen ja tehostetun tuen avulla siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa kaikissa oppiaineissa. Esimerkiksi eriyttämisen avulla oppilaan opiskelua voidaan tukea keskittymällä oppiaineen ydinsisältöihin. Mikäli edes ydinsisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, yhden tai useamman oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää. Kieli- ja kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute tai esimerkiksi puutteellinen opiskeluteknikka eivät sellaisenaan voi olla syytä oppimäärän yksilöllistämiseen, vaan oppilasta tulee tukea näissä asioissa muilla sopivilla tavoilla. Oppilaalle ja huoltajalle tulee selvittää yksilöllistettyjen oppimäärien mahdolliset vaikutukset jatko-opintoihin.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetaso määrittelemistä hänen omien edellytystensä mukaiseksi. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia.

Oppimäärän yksilöllistämisestä määrätään erityisen tuen päätöksessä. Oppimäärää ei voida yksilöllistää ilman erityisen tuen päätöstä. Ennen erityisen tuen päätöstä tehdään pedagoginen selvitys, joka sisältää arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Jos pedagogisessa selvityksessä todetaan, että oppilaan ei tukitoimista huolimatta arvioida saavuttavan oppiaineessa yleisen oppimäärän mukaisia tavoitteita hyväksytysti, oppiaineen oppimäärä yksilöllistetään. Kunkin oppiaineen kohdalla arvioidaan erikseen, voiko oppilas opiskella oppiainetta yleisen oppimäärän mukaan vai tuleeko oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Jos yksilöllistettävien oppiaineiden määrää on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös.

37 Perusopetuslaki 3 § 2 mom. (477/2003) ja 11 § 1 mom. (453/2001)

Niiden oppiaineiden, joissa oppilaan oppimäärä on yksilöllistetty, tavoitteet, keskeiset sisällöt, oppilaan edistymisen seuranta ja arviointi kuvataan oppilaan HOJKSissa. Kunkin oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä laativat edellä mainitut HOJKSin sisällöt. Yksilöllistettyjen oppimäärien tavoitteet ja sisällöt johdetaan oppiaineen luokka-asteen yleisistä tavoitteista ja sisällöistä, usein myös alempien luokkien tavoitteita ja sisältöjä soveltamalla. Oppilaan opiskelua voidaan tukea lisäksi sopivilla opiskelumateriaaleilla, -välineillä, -menetelmillä sekä pedagogisilla järjestelyillä.

Jos oppilas opiskelee yksilöllistettyjen oppimäärien mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana ja sanallinen arvio tähdellä (*) sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa. Todistuksen lisätietoja kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt. Vapauttamisesta tehdään perusopetuslain 18§:ssä tarkoitettu hallintopäätös. Oppilaalle, joka on muutoin kuin tilapäisesti vapautettu jonkin aineen opiskelusta, tulee järjestää vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa³⁸. Pidennetyt

oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden oppiaineiden opiskelusta vapauttaminen kuvataan luvussa 5.1.5.

Oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen Siikalatvalla

Ennen erityisen tuen päätöstä tehdään pedagoginen selvitys, joka sisältää arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Oppilashuoltoryhmä käsittelee pedagogisen selvityksen, jonka perusteella rehtori/koulujohtaja tekee erityisen tuen päätöksen. Siinä määrätään oppimäärän yksilöllistamisestä. Mikäli oppilaan yksilöllistettävien oppiaineiden määrä lisääntyy tai vähenee, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta erityisen tuen päätös.

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) kuvataan oppiaineen tavoitteet, sisällöt ja opetuksessa käytettävät menetelmät ja materiaalit. Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Rehtori/koulunjohtaja tekee päätöksen oppiaineen opiskelun vapauttamisesta.

5.1.5 PIDENNETTY OPPIVELVOLLISUUS

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin ja kestää 11 vuotta³⁹. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa erityisopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta⁴⁰. Tarkoitus on vahvistaa oppilaan valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Heitä ovat muun muassa näkö- ja kuulovammaiset sekä muutoin ruumiillisesti tai henkisesti vaikeasti vammaiset tai

38 Perusopetusasetus 5 § 1 mom.

39 Perusopetuslaki 25 § 2 mom.

40 Perusopetuslaki 9 § 2 mom.

kehityksessään viivästyneet lapset. Myös vaikea sairaus voi olla synnä pidennettyyn oppivelvollisuuteen⁴¹. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin myös päätös erityisestä tuesta.

Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta.⁴² Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Päätös velvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua.

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehtoista ja valinnan vaikutuksista. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen

aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti seuraavilla tavoilla:

- Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennetyt oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.
 - Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin⁴³ eli sinä vuonna, kun hän täyttää 8 vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevalle, erityistä tukea saavalle lapselle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma esiopetuksen alkaessa. Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan tarvittaessa järjestää siten, ettei yhteisenä aineena opeteta toista kotimaista kieltä eikä vierasta kieltä, oppiaineita voidaan yhdistää oppiainekokonaisuuksiksi ja jakaa osa-alueisiin siten kuin paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään⁴⁴.

Jos oppilas ei enää kuulu pidennetyt oppivelvollisuuden piiriin, tulee tehdä päätös pidennetyt oppivelvollisuuden päättämisestä, jolloin oppilas siirtyy yleisen oppivelvollisuuden piiriin.

41 Hallituksen esitys Eduskunnalle koulutusta koskeväksi lainsäädännöksi (HE 86/1997)

42 Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010) ja 26 a § 1 mom. (1288/1999)

43 Perusopetuslaki 27 §

44 Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (Tuntijakoasetus) (1435/2001) 9 § 2 mom.

Pidennetty oppivelvollisuus Siikalatvalla

Siikalatvalla pidennetty oppivelvollisuus pyritään aloittamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tapahtuvien havaintojen pohjalta. Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä varhaiskasvatuksen, opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen välillä. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- ja perusopetuksen alkamista, ja ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja tehostettua tukea, jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa. Erityisen tuen päätös perustuu psykologisiin tai lääketieteellisiin asiantuntijalausuntoihin ja se pyritään tekemään yhteisymmärryksessä huoltajien kanssa. Tarkoituksena on vahvistaa lapsen valmiuksia, jotta hän selviytyisi perusopetuksesta mahdollisimman hyvin.

Koulutoimenjohtaja tekee hallintopäätöksen lapsen/oppilaan siirtymisestä pidennetyt oppivelvollisuuden piiriin tai pidennetyt oppivelvollisuuden päättämisestä. Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten opetus voidaan järjestää opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti, huomioiden lapsen etu opetuksen alkamisajankohdasta ja opetuksen järjestämispaikasta päätettäessä.

Pidennetyt opetusvelvollisuuden piirissä olevalle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. HOJKSin laadinnasta vastaa esiopetusryhmän opettaja ja yhteistyötä tehdään huoltajan, erityislastentarhanopettajan/erityisopettajan kanssa. Mikäli lapsella on kuntoutussuunnitelma, siinä olevia tietoja voidaan hyödyntää huoltajan luvalla HOJKSin laadinnassa.

5.1.6 TOIMINTA-ALUEITTAIN OPISKELU

Vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain⁴⁵. Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain⁴⁶. Opetuksen järjestämisestä oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä⁴⁷. Opetussuunnitelmaan kuuluvat toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Opetuksen järjestäminen perustuu kokonaisvaltaisten tavoitteiden määrittelyyn, oppilasryhmässä tapahtuvan vuorovaikutuksen edistämiseen sekä toimivan ja motivoivan oppimisympäristön kehittämiseen. Opetuksen suunnittelun lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet ja tavoitteena oppilaan koko potentiaalin käyttöön saaminen. Koulupäivän eri toimintoja hyödynnetään oppimisessa. Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan kunkin toiminta-alueen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä edistymisen seuranta ja arviointi kuvataan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa. Tavoitteet asetetaan yksilöllisesti siten, että ne ovat saavutettavissa olevia ja oppilaalle mielekkäitä.

Toiminta-alueet voivat sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, jos oppilaalla on vahvuuksia jossakin yksittäisessä oppiaineessa. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden sisältöjä voidaan yhdistää. Toiminta-alueittain järjestettyyn opetukseen liittyy aina myös kuntouttavia ja hoitavia elementtejä.

45 Tuntijakoasetus 9 § 3 mom.

46 Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

47 Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

Opetuksen suunnittelu ja toteuttaminen edellyttää oppilaan opettajien, muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden välistä yhteistyötä.

Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa arviointi tapahtuu toiminta-alueittain. Arviointi annetaan aina sanallisena. Mikäli jokin toiminta-alue sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita tai sisältöjä, tämä voidaan kuvata osana sanallista arviointia tai todistuksen liitteessä.

Motoristen taitojen oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta, edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä antaa mahdollisuuksia monipuolisesti harjoitella taitoja arjen eri tilanteissa. Motoristen taitojen opetuksen tulee sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyuden ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

Kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohtana on kontaktin muodostuminen oppilaan kanssa ja sen pohjalle rakentuva kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärretyksi ja ymmärtää itsekin muita ryhmän oppilaita ja aikuisia. Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen luonteenomaisia tapoja kommunikoida. Oppilaalla tulee olla käytettävissään vaihtoehtoisia kommunikaatiokeinoja. Kielen ja kommunikaation opetus sisältää ei kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita. Kommunikaatiotaitoja harjoitellaan eri tilanteissa koulupäivän aikana.

Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan vuorovaikutustaitojen kehittyminen. Opetuksen tulee sisältää sosiaalisissa ympäristöissä toimimista sekä vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua tukevia osa-alueita. Oppilaan itsetuntemusta ja oppimismotivaatiota tuetaan luomalla edellytykset onnistumisen kokemuksiin ja vahvistamalla myönteistä sosiaalisen oppimisen ilmapiiriä.

Kognitiivisten taitojen oppimisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Opetuksen tulee tukea oppimiseen, muistamiseen ja ajattelemiseen liittyvien prosessien kehittymistä. Kognitiivisten taitojen tulee sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon sekä syy-seuraussuhteen oppimista edistäviä osa-alueita. Oppiaineiden sisällöistä voidaan saada aineistoa kognitiivisten taitojen oppimiseen.

Päivittäisten taitojen oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista elinympäristön toimintaan sekä edistää omatoimisuutta ja itsenäistymistä. Opetuksen tulee sisältää terveyttä ja turvallisuutta, arkipäivän elämäntaitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa käsitteleviä osa-alueita. Päivittäisten taitojen harjoittelu luo mahdollisuuksia motoristen taitojen, kielen ja kommunikaation, sosiaalisten sekä kognitiivisten taitojen kehittymiselle ja harjoittelulle. Ne puolestaan vahvistavat päivittäisten taitojen hallintaa.

Toiminta-alueittain opiskelu Siikalatvalla

Siikalatvan kunta voi ostaa kunnan ulkopuolelta palvelut toiminta-alueittain opiskeleville oppilaille. Lapsen/oppilaan opetus voidaan järjestää esiopetuksen aikana mahdollisuuksien mukaan varhaiskasvatuksen ryhmässä ja muulloin koulun/kunnan pienryhmässä tai osa-aikaisen erityisopetuksen järjestelyin.

5.2 OHJAUKSELLINEN MUU TUKI

5.2.1 KODIN JA KOULUN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa⁴⁸. Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea⁴⁹. Oppilas elää samanaikaisesti kodin ja koulun vaikutuspiirissä. Tämä edellyttää näiden kasvatusyhteisöjen vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukemisessa.

Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta ja siitä, että oppilas suorittaa oppivelvollisuutensa⁵⁰. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä⁵¹. Tavoitteena on edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja koko kouluyhteisön hyvinvointia.

On tärkeää, että huoltajilla on mahdollisuus osallistua koulun kasvatustyön tavoitteiden asettamiseen, suunnitteluun ja arviointiin yhdessä opettajien ja oppilaiden kanssa. Koulun on oltava yhteistyössä huoltajan kanssa niin, että hän voi tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämistä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön edellyttää koulun henkilöstön aktiivisuutta ja aloitteellisuutta sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajan, opettajan ja oppilaiden oikeuksista sekä velvollisuuksista. Yhteistyön lähtökohtana on eri osapuolien keskinäinen kunnioitus. Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yksilölliset tarpeet sekä perheen kieli- ja kulttuuritausta.

Huoltajille annetaan tietoa opetussuunnitelmasta, opetuksen järjestämisestä, opintoihin liittyvästä arvioinnista, oppilaan tuen tarpeista ja tuen saannin mahdollisuuksista ja huoltajan mahdollisuudesta osallistua kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen. Kodin ja koulun yhteistyössä seurataan oppilaan poissaoloja. Luvattomista poissaoloista tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle⁵². Koulun tulee antaa huoltajille tietoa oppilashuollon toiminnasta⁵³ sekä kouluyhteisön toimintamalleista ja tiedottamiskäytännöistä erilaisissa ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa.

Käsiteltäessä yksittäisen oppilaan tukeen liittyvää asiaa, oppilaan huoltajalle tulee antaa tietoa oppilasta koskevien tietojen käsittelyyn, tietojensaantiin ja niiden luovuttamiseen sekä salassapitoon liittyvistä kysymyksistä. Huoltajan kanssa tulee käydä läpi esimerkiksi huoltajan yksilöidyn kirjallisen suostumuksen merkitys oppilasta koskevan asian käsittelyssä sekä yhteistyön merkitys oppilaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa⁵⁴.

48 Perusopetuslaki 3 § 3 mom.

49 Tuntijakoasetus 4 § 1 mom.

50 Perusopetuslaki 26 § 2 mom. (477/2003), Lastensuojelulaki (417/2007) 2 § 1 mom.

51 Perusopetuslaki 3 § 2 mom. (477/2003) Tuntijakoasetus 2, 3 ja 4 § ja Lastensuojelulaki 2 § 2 mom.

52 Perusopetuslaki 26 § 2 mom. /477/2003)

53 Perusopetuslaki 31 a § 3 mom. (642/2010), 3 § 3 mom. ja 26 § 2 mom., Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 4 § 2 mom., 9 ja 13 § ja lastensuojelulaki 9 ja 12 §

54 Perusopetuslaki 31 a § 3 ja 4 mom. , 40 §, 41 § 4 mom. (642/2010) ja 41 § 1, 2 ja 3 mom.

Ensimmäisten vuosiluokkien aikana jatketaan esiopetuksen aikana syntyntä yhteistyötä ja luodaan pohja myös huoltajien keskinäiselle vuorovaikutukselle. Erilaisia kodin ja koulun vuoropuhelua tukevia yhteistyömuotoja tulee kehittää koko perusopetuksen ajan ja erityisesti siirryttäessä kouluasteelta toiselle tai muissa siirtymävaiheissa. Tieto- ja viestintätekniikkaa käytetään parantamaan ja monipuolistamaan tiedon kulkua ja yhteydenpitoa kodin ja koulun välillä. Yhteistyö järjestetään siten, että oppilashuollon ja moniammatillisen yhteistyöverkoston avulla oppilaan koulunkäyntiä ja hyvinvointia voidaan

tukea. Perusopetuksen päättövaiheessa huoltajalle tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä kysymyksistä ja mahdollisista ongelmista oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa⁵⁵.

Kodin ja koulun välinen yhteistyö Siikalatvalla

Kodin ja koulun välistä yhteistyötä koskeva opetussuunnitelman osuus laaditaan yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa⁵⁶.

Hyvä kodin ja koulun välinen yhteistyö on oppilaan hyvinvoinnin ydin. Yhteistyön lähtökohtana on eri osapuolten kunnioitus, yhdenvertaisuus, rakentava ja keskustelevalle ilmapiiri. Yhteistyö edellyttää koulun henkilöstön aktiivisuutta ja aloitteellisuutta sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajan, opettajan ja oppilaan oikeuksista sekä velvollisuuksista. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen ja nuoren kasvatuksesta. Huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua.

Koulu on yhteistyössä huoltajien kanssa niin, että huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista, hyvinvointia ja koulunkäyntiä. Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Koulun ja kodin yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Yhteisötasolla tapahtuvia toimintoja ovat:

- lukuvuoden alussa jaettava koulutiedote
- lukuvuoden aikana jaettavat tiedotteet paperilla tai sähköisesti (Wilma-ohjelma)
- luokka- ja koulukohtaiset vanhempainillat
- koulun juhlat ja muut koulussa järjestettävät tapahtumat

Yksilötasolla tapahtuvia toimintoja ovat:

- vanhempainvartit ala- ja yläkoulussa
- tiedottaminen puhelimitse, reissuvihkon, kirjeen, sähköpostin ja Wilma-ohjelman välityksellä
- keskustelut ja palaverit oppilashuollollisissa tai muissa asioissa huoltajan kanssa
- keskustelut ja palaverit oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin liittyvissä asioissa

⁵⁵ Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 15 §

⁵⁶ Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

Yhteistyöhön ja tiedottamiseen kiinnitetään erityistä huomiota muutos- ja nivelkohdissa, joita ovat koulunkäynnin aloittaminen, siirtyminen yläluokille/yläkouluun, koulun vaihtaminen, ainevalinnat ja siirtyminen perusopetuksesta toiselle asteelle.

Poissaolojen seuranta

Huoltajalla on velvollisuus ilmoittaa koululle lapsensa kaikista poissaoloista. Luokanopettajan /luokanvalvojan/aineenopettajan tulee seurata oppilaan poissaoloja ja ilmoittaa luvattomista poissaoloista huoltajalle.

Oppilaan ollessa sairaana huoltaja ilmoittaa luokanopettajalle/-valvojalle samana päivänä poissaolosta. Oppilas huolehtii sairautensa aikana tiedon läksyistä luokkakavereilta tai opettajalta puhelimitse tai Wilma-ohjelmasta. Sairaana olleelle oppilaalle annetaan tarvittaessa tukiopetusta.

Alle kolmen päivän poissaoloon luvan myöntää luokanopettaja/-valvoja. Huoltaja vastaa siitä, että luvanvaraisen poissaolon aikana opetetut asiat tulee opittua. Tukiopetusta ei anneta luvanvaraisesta poissaolosta johtuvaan tuen tarpeeseen. Luvanvaraisen poissaolon aikana pidetyt kokeet oppilas tekee omalla ajalla.

Oppilaan tarvitessa yli kolmen päivän luvallisen poissaolon, huoltaja hakee sitä kirjallisesti rehtorilta vähintään viikkoa ennen poissaoloa. Huoltaja vastaa siitä, että luvanvaraisen poissaolon (matkat, työlomat jne.) aikana opetetut asiat tulee opittua. Tukiopetusta ei anneta luvanvaraisesta poissaolosta johtuvaan tuen tarpeeseen. Luvanvaraisen poissaolon aikana pidetyt kokeet oppilas tekee omalla ajalla.

Mikäli oppilaan poissaololle ei ole selkeää syytä, tai huoltajalta ei tule ilmoitusta poissaolosta ensimmäisen poissaolopäivän kuluessa, tai oppilas on poissa yksittäisiä tunteja, luokanopettaja/-valvoja ottaa yhteyttä huoltajaan ja/tai oppilaaseen mahdollisimman pian. Luokanopettaja/-valvoja/aineenopettaja sopii oppilaan kanssa korvaavien tehtävien tekemisestä. Jos luvattomat/ epäselvät poissaolot jatkuvat, opettaja ilmoittaa huoltajalle asian käsittelystä oppilashuoltoryhmässä. Oppilashuoltoryhmässä sovitaan oppilaan tarvitsemista tukitoimista yhteistyössä huoltajan kanssa. Tarvittaessa tehdään moniammatillista yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa.

5.2.2 OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Jokaisella oppilaalla on oikeus saada opetuksen lisäksi ohjausta⁵⁷. Ohjaustoiminnan tarkoituksena on tukea oppilaan onnistumista perusopetuksen eri vaiheissa, vahvistaa opiskelutaitoja ja itseohjautuvuutta sekä kehittää oppilaan valmiuksia tehdä opintojaan koskevia valintoja perusopetuksen aikana ja sen jälkeen. Opintojen edetessä työelämään tutustumisen ja tulevaisuuden

⁵⁷ Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

vaihtoehtojen suunnittelemisen merkitys kasvaa. Ohjauksella vahvistetaan myös yhteistyötaitoja sekä kykyä toimia erilaisissa ryhmissä ja ottaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä. Ohjauksen tehtävänä on osaltaan estää oppilaiden syrjäytymistä ja edistää tasa-arvoa. Oppilaanohjauksen tehtävä sekä yleiset tavoitteet ja tavoitteet vuosiluokilla 1 – 2, 3 – 6 ja 7 – 9 täsmennetään luvussa 7.2.1.

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, esiopetuksen tuottamat valmiudet huomioonottava ja toisen asteen opintoihin ohjaava jatkumo.

Ohjauksesta huolehtivat opettajat ja oppilaanohjaaja sekä muu henkilöstö, jotka toimivat yhteistyössä oppilaan koko perusopetuksen ajan ja eri nivelvaiheissa.

Työelämään tutustumisen keskeisiä toteuttamismuotoja ovat työelämän ja yhteiskunnan eri osa-alueiden edustajien vierailut oppitunneilla, työpaikkakäynnit, erilaiset yhteistyöprojektit, eri alojen tiedotusmateriaalin käyttö opetuksessa sekä työelämään tutustumisjaksot (TET) tai työpaikalla tapahtuva opiskelu. Eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien opetukseen tulee sisällyttää ainesta, joka liittyy opiskelun tuottamat tiedot ja taidot työelämän vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin.

Oppilaalla ja huoltajalla tulee olla mahdollisuus saada tietoa perusopetuksen työtavoista, valinnanmahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan oppimiselle, opinnoille ja tulevaisuudelle. On tärkeää, että huoltajalla on tarvittaessa mahdollisuus keskustella koulun edustajien kanssa oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä.

Ohjaus osana yleistä tukea

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa edellä esitettyjen tavoitteiden mukaisesti ja siten ehkäistä ennalta opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Opettajan tehtävänä on myös oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen. Monipuolista palautetta käytetään suunnitelmallisesti oppilaiden kannustamiseen ja ohjaamiseen.

Ohjaus tehostetun tuen aikana

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta tehostettuun tukeen. Ennen tehostetun tuen aloittamista, osana pedagogista arviota, arvioidaan oppilaan yleisen tuen aikana saaman ohjauksen riittävyys ja kohdentuminen oppilaan tarpeita vastaavasti. Tehostetun tuen alkaessa tehtävään oppimissuunnitelmaan kirjataan tarvittaessa myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Huomiota kiinnitetään oppilaan opiskelutavoissa ja -taidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin sekä taitoja vahvistaviin ja opiskelumotivaatiota lisääviin toimintatapoihin ja opiskelun sisältöihin. Ohjauksella vahvistetaan tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamusta ja ymmärrystä opiskelun merkityksestä omalle tulevaisuudelle.

Ohjaus erityisen tuen aikana

Ennen erityisen tuen päätöstä, osana pedagogista selvitystä, arvioidaan tehostetun tuen aikana annetun ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet yksilölliseen ja ryhmässä tapahtuvaan ohjaukseen jatkossa. Erityisen tuen päätöksen jälkeen oppilaalle laadittavaan HOJKSiin kirjataan myös ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjauksen avulla jatketaan oppilaan opiskelu- ja yhteistyötaitojen sekä itseluottamuksen, opiskelumotivaation ja työelämäntuntemuksen vahvistamista. Päätövaiheen ohjauksessa on tärkeä tuoda esille oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvittää oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös oppilashuollon palveluista vastaavan henkilöstön ja oppilasta mahdollisesti

avustavan muun henkilöstön asiantuntemusta.

Ohjauksen järjestäminen Siikalatvalla

Ohjaustoiminnan tavoitteena on tukea oppilaiden koulunkäyntiä ja kasvua, ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä, kehittää monipuolisesti keskeisiä elämäntaitoja, vahvistaa oppilaan itseluottamusta ja ymmärrystä opiskelun merkityksestä omalle tulevaisuudelle.

Oppilaan ohjauksesta huolehtivat opettajat ja oppilaanohjaaja sekä muu henkilöstö, jotka toimivat yhteistyössä koko perusopetuksen ajan ja eri nivelvaiheissa. Oppilaan ohjausta tehdään yhteistyössä huoltajan kanssa. Luokanopettaja vastaa ohjauksen toteutumisesta vuosiluokilla 1 – 6 yhdessä muun koulun henkilöstön kanssa. Vuosiluokilla 7 – 9 opinto-ohjaaja vastaa ohjaussuunnitelman toteutumisesta ja oppilaan koulutus- ja jatko-opintojen ohjauksesta. Luokanvalvoja seuraa oppilaansa koulutyöskentelyä ja huolehtii siihen liittyvistä käytännön asioista. Aineenopettaja opastaa oman oppiaineensa opiskelussa ja oppimisessa. Ohjauksessa huomioidaan erityisesti koulupolkuun liittyvät nivelvaiheet eli koulunaloitus, siirtyminen alkuopetuksesta kolmannelle luokalle, pienryhmästä perusopetusryhmään tai päinvastoin, siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle ja yhdeksänneltä toiselle asteelle.

Työ- ja elinkeinoelämän sekä koulujen välisen yhteistyön tavoitteena on, että oppilas hankkii tietoa ammattialoista, ammateista ja työelämästä sekä saa virikkeitä yrittäjyydestä. Tämän yhteistyön keskeisen osan muodostavat työelämän edustajien vierailut luokkatunneilla, työpaikkakäynnit, projektityöt, eri alojen tiedotusmateriaalin käyttö ja työelämään tutustumisjakso.

Oppilaille pyritään antamaan monipuolinen kuva työelämästä ja yhteiskunnasta sekä edistämään koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten tasa-arvoa. Työelämään tutustuminen aloitetaan jo alakoulussa tutustumalla lähiympäristössä eri ammatteihin ja koulutusaloihin. Vuosiluokilla 7-9 järjestetään erillisiä pidempiä työelämään tutustumisjaksoja. Työelämään tutustuminen toteutetaan luokilla 7, 8 ja 9 siten, että tutustuminen tukee jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelua sekä itsetuntemuksen ja -arvioinnin kehittymistä. Oppilaiden omatoimisuutta ja itsenäisyyttä kehitetään pyrkimällä siihen, että he hankkivat tutustumispaikkansa itse. Ennakkotehtävät, jakson aikana ja sen jälkeen tapahtuvat arvioinnit, raportit ja projektityöt auttavat oppilasta hyödyntämään kokemuksiaan laajemmin. Kokemuksia hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös muiden oppiaineiden tunneilla.

Työelämään tutustumisjaksojen pituudet ovat:

* 7.-luokkalaisilla TET-päivä

* 8.- luokkalaisilla kevätlukukaudella viisi päivää

* 9.- luokkalaisilla syys- ja kevätlukukaudella viisi päivää (lukuvuoden aikana yht. 10 päivää)

9. luokan oppilaat tekevät suunnitelman mukaisia tutustumisvierailuja lähiseudun toisen asteen oppilaitoksiin. Oppilaan ohjaaja järjestää tarvittaessa yksittäiselle oppilaalle mahdollisuuden tutustua oppilaitokseen tai ammattialaan, josta hän on kiinnostunut.

Oppilashuollon yhteistyö koulutuksen eri siirtymävaiheissa

Esikoulusta alakouluun

Huhti – toukokuussa rehtori, esiopettajat, luokanopettajat, erityisopettajat, neuvolan terveydenhoitaja ja kouluterveydenhoitaja tapaavat yhteisessä palaverissa. Esikoulun opettaja kutsuu ryhmän koolle. Tapaamisessa käydään yhdessä läpi esikoulusta tulevat oppilaat yleisellä tasolla, jotta heidän opetuksen järjestämiseksi tarvittavat resurssit voidaan määritellä. Esikoululaisten yksittäisiä oppilaita koskevat oppilashuollolliset asiat käsitellään kevään aikana tarvittaessa oppilashuoltoryhmässä.

Alkuopetuksesta kolmannelle

Tiedonsiirtopalaverin tarkoituksena on siirtää tulevalle opettajalle oppilaan opetuksen järjestämistä koskeva tarpeellinen tieto.

Palaverissa ovat paikalla oppilaan nykyinen ja tuleva luokanopettaja, rehtori ja erityisopettaja. Opettajan muutoin vaihtuessa pidetään vastaava tiedonsiirtopalaveri. Nämä palaverit kutsuu koolle oppilaan nykyinen opettaja.

Alakoulusta yläkouluun

Kuudennen luokan syksyllä oppilashuoltoryhmät käsittelevät kuudesluokkalaisten asiat. Kuraattori haastattelee kaikki kuudesluokkalaiset alkuvuodesta. Huhti - toukokuussa opinto-ohjaaja vierailee kuudennella luokalla ja kertoo heille yläkoulun toiminnasta. Tiedonsiirtokokous voidaan pitää tällöin luokanopettajan, erityisopettajan ja opinto-ohjaajan kesken.

Huhti - toukokuussa pidetään erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tiedonsiirtopalaverit. Palaveriin osallistuvat rehtori, lähettävän koulun luokanopettaja, vastaanottavan koulun luokanvalvoja ja erityisopettajat. Palaverissa käsitellään oppilaan opetuksen järjestämistä koskevat välttämättömät asiat.

Kuudesluokkalaiset tutustuvat toukokuun aikana 7-9 luokkien toimintaan. Seitsemännen luokan elo-syyskuussa järjestetään uusille oppilaille ryhmäytymistä tukevia tapahtumia tai ryhmäytymispäiviä. Tästä huolehtivat luokanvalvojat. Tapahtumassa voivat olla mukana tukioppilaiden lisäksi esim. kunnan nuorisotoimi ja seurakunta.

Yläkoulusta toiselle asteelle

Oppilaat käyvät ohjauskeskusteluja jatko-opintoihin liittyen opinto-ohjaajan kanssa 7.-9. luokilla. Tarvittaessa keskusteluihin otetaan mukaan muitakin tahoja esim.

terveydenhuolto. Huoltajat ovat mukana yhteistyössä. Lisäksi järjestetään oppilaille ja huoltajille vanhempainilta, jossa esitellään jatko-opiskeluvaihtoehtoja. Oppitunneilla voi käydä oppilaitosten edustajia esittelemässä koulutustarjontaansa.

Toisen asteen oppilaitokset kutsuvat peruskoulun opinto-ohjaajan, erityisopettajia ja koulukuraattorin oman käytäntönsä mukaisesti vaihtopalaveriin. Huomioitavaa on kuitenkin se, että salassa pidettävien tietojen luovutukseen tarvitaan huoltajan kirjallinen lupa.

Ohjaus yleisen tuen aikana Siikalatvalla

Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös oppilashuollon palvelun henkilöitä ja muita mahdollisesti tarvittavia asiantuntijoita.

Ohjauksella tuetaan oppilaan persoonallista kasvua, kehitystä ja osallisuutta. Opettajan tehtävänä on ohjata oppilasta koulunkäynnissä, oman oppiaineen opiskelussa ja ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Opettaja pyrkii huomioimaan oppilaan yksilöllisiä taipumuksia oppimistyylin ja –tekniikan suhteen.

Ohjaus liittyy kaikkiin oppimistilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen. Monipuolista palautetta käytetään suunnitelmallisesti oppilaan valinnoissa ja ongelmatilanteiden selvittelyssä. **Yleistä tukea** oppilaanohjauksessa ovat muun muassa yksilöohjaus valinnoissa ja ongelmatilanteiden selvittelyssä, kerhotoimintaan ohjaaminen, ohjaaminen läksyjen lukemisen opettelussa, oman oppimistyylin löytämisessä ja omien vahvuuksien tunnistamisessa ja TET-ohjaus. Ohjausta on eriyttämisen luokkatilanteissa ja avustajan käyttö, monipuolisen opetus- ja oppimateriaalin hyödyntäminen ja internetpalvelujen käytön ohjaaminen. Yleisen tuen ohjaukseen kuuluvat myös tukeminen koulutus- ja uravalinnoissa, ohjauskeskustelut, joustavan haun mahdollisuuksien selvittäminen, tutustumiskäynnit eri oppilaitoksissa ja ohjauspalvelujen käytön opastaminen.

Ohjaus tehostetun tuen aikana Siikalatvalla

Ennen **tehostetun tuen** aloittamista, osana pedagogista arviota, arvioidaan oppilaan yleisen tuen aikana saaman ohjauksen riittävyys ja kohdentuminen oppilaan tarpeita vastaavaksi. Oppimissuunnitelmaan kirjataan tarvittaessa oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet, kuten opiskelutavat ja –taidot tai tuen tarve yhteistyötilanteissa sekä taitoja vahvistavat ja opiskelumotivaatioita lisäävät toimintatavat ja opiskelun sisällöt. Tehostetun tuen aikana on mahdollista käyttää kaikkia yleisen tuen ohjaustoimia, mutta niiden vaikuttavuutta tulee säännöllisesti arvioida.

Ohjaus erityisen tuen aikana Siikalatvalla

Ennen **erityisen tuen** päätöstä on osana pedagogista selvitystä arvioitu tehostetun tuen aikana annetun ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet yksilölliseen ja ryhmässä tapahtuvaan ohjaukseen jatkossa.

HOJKSiin kirjataan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjauksen avulla vahvistetaan oppilaan opiskelu- ja yhteistyötaitoja sekä itseluottamusta, opiskelumotivaatiota ja työelämän tuntemusta. Päätövaiheen ohjauksessa tuodaan esille oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia, järjestetään oppilaitosvierailuja ja koulutuskokeiluja sekä selvitetään oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen.

Oppilasta tuetaan valintatilanteissa ja annetaan tietoa monipuolisesti eri vaihtoehtoista sekä ohjataan itsenäiseen tiedonhankintaan ja päätöksentekoon. Tavoitteena on löytää oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisia ratkaisuja nykyisiä ja tulevia valintoja ajatellen. Yhteistyössä huoltajien ja koulun henkilöstön kanssa etsitään kulloiseenkin tilanteeseen oppilaan kannalta parhaat ratkaisut ja tavat selviytyä erilaisista valinta- tai ongelmatilanteista sekä kehitetään oppilaan selviytymiskeinoja tulevaisuudessakin.

5.2.3 TULKITSEMIS- JA AVUSTAJAPALVELUIDEN JÄRJESTÄMINENSS

Vammaisella ja muulla tukea tarvitsevalla oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut⁵⁸. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarkoituksena on taata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset ja mahdollisimman esteetön oppimisympäristö.

Oppilas voi tarvita tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä puutteellisten kommunikaatiotaitojensa vuoksi. Kielellisen vuorovaikutuksen mahdollisuus ja tukeminen kaikkina koulupäivinä edistää oppilaan kehitystä, sosiaalista kasvua ja osallisuutta kouluyhteisössä. Tavoitteena on, että sekä toiset oppilaat että oppilaan kanssa toimivat aikuiset tuntevat oppilaan tavan kommunikoida. Oppilaan omien kommunikaatiotaitojen kehittäminen mahdollistaa tasavertaisen vuorovaikutuksen muiden kanssa. Kieli on oppimisen keskeinen väline ja kielen kehittyminen vaikuttaa ajattelun ja tunteiden kehitykseen sekä oppilaan identiteetinmuotoutumiseen.

Oppilaan kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä kommunikoinnin tuen eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa eri asiantuntijoita. Lisäksi suunnitellaan muutkin tukitoimet, kuten oppilaan sijoittuminen luokkatilassa, yksilölliset oppi- ja opetusmateriaalit ja oppilaan mahdollisesti tarvitsemat apuvälineet. Tulkitsemisessa avustava henkilö voi tukea oppimistilanteissa yhtä tai useampaa oppilasta samanaikaisesti. Myös opettaja voi tukea oppilaita kommunikoinnissa viittomien tai muiden symbolien avulla.

Avustajan antaman tuen tulee edistää oppilaan itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajapalvelun tavoitteena on tukea yksittäistä oppilasta siten, että hän kykenee ottamaan yhä enemmän itse vastuuta oppimisestaan ja koulunkäynnistään.

Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle oppilaalle tai koko opetusryhmälle. Oppilaskohtainen tuki voi olla osa- tai kokoaikaista. Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa sekä arvioida oppilaan ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja tukee oppilasta oppimiseen ja koulunkäyntiin sekä oppimista tukevaan kuntoutukseen liittyvien tehtävien suorittamisessa opettajan tai terapeuttien ohjeiden mukaisesti ja osallistuu tarvittaessa tuen suunnitteluun. Hän ohjaa oppilasta koulun päivittäisissä tilanteissa. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestämisestä päättää opetuksen järjestäjä. Oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarve, määrä ja laatu arvioidaan oppilaan opettajien ja oppilashuollon henkilöstön yhteistyönä hyödyntäen oppilaan huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja.

Tulkitseminen ja avustaminen osana yleistä tukea

Oppilas saattaa tarvita tulkitsemis- tai avustajapalveluita ilman, että hänellä on tarvetta muuhun tukeen. Etenkin avustajapalvelun tarve saattaa olla myös lyhytaikainen.

Oikea-aikainen ja riittävä tulkitsemisapu ja mahdollisuus puhetta tukeviin ja korvaaviin kommunikaatiokeinoihin tukee oppilaan oppimista ja ehkäisee oppimisvaikeuksien syntymistä ja vaikeutumista. Avustajan antama tuki parantaa yksittäisen oppilaan tai opetusryhmän oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksiä. Sen avulla voidaan joskus ehkäistä kokonaan tehostetun tuen tai erityisen tuen tarve.

⁵⁸ Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

Tulkitseminen avustaminen tehostetun tuen aikana

Ennen tehostetun tuen aloittamista, osana pedagogista arviota, arvioidaan oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalvelujen tarve. Jos oppilas on saanut tulkitsemis- ja avustajapalveluja yleisen tuen aikana, arvioidaan niiden riittävyys ja vaikutus. Tehostetun tuen alkaessa laadittavaan oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan tarvitsemat tulkitsemis- ja avustajapalvelut, niiden tavoitteet, järjestäminen ja seuranta. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarve saattaa lisääntyä tai tuen muodot tarvitsevat uudelleen arviointia tehostetun tuen aikana. Tarvittavat muutokset kirjataan oppimissuunnitelmaan.

Tulkitseminen ja avustaminen erityisen tuen aikana

Oppilaan tehostetun tuen aikana saamien tulkitsemis- ja avustajapalveluiden riittävyys ja vaikutus sekä tulkitsemis- ja avustajapalvelujen tarve jatkossa arvioidaan pedagogisessa selvityksessä. Erityisen tuen päätöksessä päätetään oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalveluista.⁵⁹ Oppilaalle laaditaan erityisen tuen päätöksen jälkeen HOJKS, jossa kuvataan oppilaalle järjestettävät tukipalvelut sekä henkilöt, jotka osallistuvat tukipalvelujen järjestämiseen, heidän vastuualueensa ja tukipalvelujen toteutumisen seuranta. Tulkitsemisen ja avustamisen määrä ja laatu määritellään yksilöllisesti yhdessä muiden tukitoimien kanssa. Erityisen tuen aikana oppilas tarvitsee usein yksilöllisesti kohdennettuja tukipalveluja.

Tulkitsemis- ja avustajapalvelut Siikalatvalla

Koulujen avustajapalvelujen periaatteet suunnitellaan yhteistyössä rehtorin/koulunjohtajan, opettajien ja avustajien kanssa. Avustajaresurssia ja tarvetta harkittaessa otetaan huomioon koulun opetuksen ja oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien kokonaisuus. Avustajapalvelujen kohdentamisessa selvitetään yksilö- ja ryhmäkohtaiset tarpeet.

Avustajan tukea voidaan hyödyntää ryhmä- tai yksilökohtaisesti. Tavoitteena on oppilaan tukeminen ja avustaminen oppimisprosessin eri vaiheissa siten, jotta oppilaan itsenäisyys ja omatoimisuus vahvistuvat. Avustaja osallistuu opettajan rinnalla ja opettajan kanssa sovitusti oppilaan avustamiseen ja ohjaukseen.

Yleisen tuen aikana avustajapalvelu on oppilas- tai ryhmäkohtaista tukea ja pääosin tilapäistä ja lyhytaikaista tukea. Avustajapalvelu osana **tehostettua tukea** on suunnitelmallisempaa ja pitempiaikaista ja se kirjataan oppilaan oppimissuunnitelmaan. **Erityisen tuen** aikana avustajan tuki on säännöllistä ja laajaa ja oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus saada kokoaikaista avustajan tukea. Erityisen tuen päätökseen kirjataan oppilaan tukiresurssi, jonka toteutus suunnitellaan tarkemmin HOJKS:n laadinnan yhteydessä ja tarkistetaan lukuvuosittain.

Oppilaan tarvitsemasta avustajapalvelusta yleisen ja tehostetun tuen aikana päättää koulun rehtori/koulunjohtaja tehden yhteistyötä esiopettajan, luokanopettajan, aineenopettajan ja erityisopettajan kanssa. Oppilashuoltotyössä pedagogisen arvion yhteydessä arvioidaan oppilaan tuen tarvetta määrällisesti, ajallisesti ja oppiaine- sekä tilannekohtaisesti. Tukiresurssien jakamisen pohjana käytetään oppilaan saamaa lääkärin-

tai asiantuntijalausuntoa tai muuta selvitystä, jonka perusteella voidaan arvioida oppilaan avustajapalvelujen tarvetta opetuksen ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi.

59 Perusopetuslaki 17 § 2 ja 3 mom. (642/2010)

5.2.4 PERUSOPETUSTA TUKEVAA MUUTA TOIMINTAA

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa⁶⁰. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Edellä mainittua toimintaa voidaan tarvittaessa käyttää osana oppilaiden tukea.

Koulun kerhotoiminta

Koulun kerhotoiminta on työsuunnitelmassa⁶¹ määriteltyä tavoitteellista toimintaa, joka tukee oppilaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä. Toiminnalla lisätään oppilaiden osallisuutta, edistetään eettistä kasvua ja tuetaan yhteisöllisyyttä. Monipuolinen koulun kerhotoiminta antaa oppilaille mahdollisuuden onnistumisen ja osaamisen kokemuksiin. Kerhotoiminnan avulla vahvistetaan kasvatukseen liittyvää kodin ja koulun kumppanuutta ja yhteistyötä.

Kerhotoiminta tukee erilaisten harrastusten viriämistä. Sen tavoitteena on luovan toiminnan ja ajattelun taitojen kehittäminen, omaehtoisuuteen kannustaminen sekä terveellisten elämäntapojen ja liikunnan lisääminen. Kerhotoiminnan tulee tarjota monipuolista, oppilasta arvostavaa toimintaa ja tilaisuuksia myönteiseen, kehitystä rikastavaan vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa.

Oppilas voi saada kerhotoiminnasta vahvistusta oppimismotivaatiolleen ja tukea kaikinpuoliseen hyvinvointiinsa. Kerhotyöskentely antaa mahdollisuuden soveltaa ja syventää oppitunneilla opittua. Kerhotoimintaan osallistuminen voidaan myös suunnitella osaksi tehostettua tai erityistä tukea. Kerhotoiminnan vapaaehtoisuus tulee säilyttää.

Kerhotoiminta antaa opettajalle mahdollisuuden oppilaidensa eri puolten parempaan tuntemiseen, mikä osaltaan edistää opettajan valmiutta ottaa opetuksessaan huomioon oppilaiden vahvuudet ja tarpeet.

Koulun kerhotoimintaa voidaan järjestää myös aamu- ja iltapäivätoimintaa täydentävänä toimintana. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään valtakunnallisten aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden pohjalta laaditun paikallisen suunnitelman mukaisesti.

Koulun kerhotoiminta Siikalatvalla

Kerhotoiminnan tavoitteena, valtakunnallisten tavoitteiden lisäksi, on antaa lapsille ja nuorille mahdollisuuksia yhdessäoloon ja harrastuksiin. Kerhoissa lapset ja nuoret voivat muodostaa myönteisiä suhteita muihin koulunsa oppilaisiin sekä aikuisiin. Tavoitteena on tarjota jokaiselle lapselle ja nuorelle ainakin yksi maksuton harrastus tutussa ja turvallisessa ympäristössä.

Siikalatvalla kerhotoimintaa järjestetään Opetushallituksen kerhotoiminnan kehittämiseen myöntämällä valtionavustuksella. Koulussa pidettävistä kerhoista tiedotetaan vanhemmille paperitiedotteella ja Wilmaan laitettavalla tiedotteella.

Kerhotoiminnan ohjaajina voivat toimia opettajat, koulunkäyntiavustajat tai vapaa-ajan ohjaajat. Yhteistyötä voidaan tehdä muun muassa urheiluseurojen, 4H:n, seurakunnan ja oppilaiden vanhempien kanssa.

Kunnan koulujen kerhotoiminta on monipuolista ja tukee merkittäväällä tavalla paitsi lasten ja nuorten hyviä harrastuksia, myös kodin ja koulun yhteistyötä. Kunnassa toimii muun muassa tiede- ja taidekerhoja, liikuntakerhoja ja luovan ilmaisun kerhoja.

60 Perusopetuslaki 47 §

61 Perusopetusasetus 9 §

5.3 JOUSTAVAN PERUSOPETUKSEN TOIMINTA

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessaan perusopetuksen 7 – 9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa⁶².

Joustavan perusopetuksen toiminnan tavoitteena on vähentää perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäistä syrjäytymistä. *Joustavan perusopetuksen toiminnalla* tarkoitetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan järjestettävää opetusta ja oppimisen ja kasvun tukea. Opetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen.⁶³

Joustavan perusopetuksen toiminta on tarkoitettu niille 7-9 -luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja koulumotivaation puutetta sekä oppilaille, joita näyttäisi uhkaavan syrjäytyminen jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Poikkeuksellisesti toimintaan voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan joustavan perusopetuksen toiminnassa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan kokonaisuutena pitää oppilaan edun mukaisena.⁶⁴

Oppilas valitaan toimintaan oppilaan tai hänen huoltajiensa tekemän hakemuksen perusteella. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä. Otettaessa oppilaita toimintaan heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita.⁶⁵

Joustavan perusopetuksen toiminnan, josta käytetään jäljempänä ilmaisua joustava perusopetus, tavoitteena on vahvistaa kokonaisvaltaisesti oppilaan opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi tavoitteena on tukea oppilasta toisen asteen koulutukseen siirtymisessä sekä antaa valmiudet selviytyä opiskelussa. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä.

Toiminta toteutetaan perusopetusta koskevien yleisten säädösten ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti. Koulun

toimintakulttuuria, toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään vastaamaan joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityisesti huomiota tulee kiinnittää oppilaan hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaan yhteistyöhön, oppilashuoltoon ja ohjaukseen. Opetus järjestetään koulussa lähiopetuksena ja osaksi työpaikoilla sekä muissa oppimisympäristöissä ohjattuna opiskeluna.

62 Perusopetuslaki 5 § (1707/2009)

63 Perusopetusasetus 9 a § (1768/2009)

64 Perusopetusasetus 9 b § 1 mom. (1768/2009)

65 Perusopetusasetus 9 b § 2 mom. (1768/2009)

Oppilasta varten asetetut tavoitteet, oppimisympäristöt sekä tukitoimet suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne vastaavat perusopetuksen tavoitteita. Joustavassa perusopetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Toiminnassa korostuvat moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö, johon voivat osallistua mm. ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Toiminnan suunnittelua ja organisointia varten voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös. Päätös valmistellaan moniammatillisesti oppilashuoltotyössä. Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai tarkistetaan hänelle jo aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Suunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetuksen järjestäminen koulussa ja muissa oppimisympäristöissä, moniammatillinen yhteistyö, tarvittavat tuki- ja neuvontapalvelut sekä toiminnan seuranta. Joustavan perusopetuksen oppilas voi saada tarvitsemaansa yleistä tai tehostettua tukea. Mikäli oppilaalle on tehty päätös erityisen tuen antamisesta, joustavan perusopetuksen toteuttaminen kuvataan vastaavalla tavalla henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa. Jos joustavan perusopetuksen toiminta päättyy yksittäisen oppilaan kohdalla ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään siitä hallintopäätös.

Joustava perusopetus toteutetaan pienryhmämuotoisesti, mikä edellyttää yleensä oman opetusryhmän muodostamista. Opetusta voidaan antaa myös osittain tai kokonaan muun ryhmän yhteydessä.

Muissa oppimisympäristöissä, kuten työpaikoilla, tapahtuva oppiminen on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Se suunnitellaan vastaamaan opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä. Opiskelun tulee sisältää riittävästi opettajan antamaa vuorovaikutteista opetusta myös muissa oppimisympäristöissä toteutettavien opetusjaksojen aikana. Oppilaalle annetaan näille jaksoille opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen ja oppimistehtävät arvioidaan osana oppilaan arviointia. Koulun tulee sopia kirjallisesti opettajien ja työpaikalla tai muualla koulun ulkopuolella opiskelua ohjaavien henkilöiden työnjaosta ja vastuista. Muissa oppimisympäristöissä toteutettavat opetusjaksot suunnitellaan yhteisymmärryksessä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Oppilaalla on oikeus saada tarvitsemaansa ohjausta sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea myös näiden jaksojen aikana. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että kaikissa oppimisympäristöissä on huolehdittu työturvallisuudesta ja varauduttu mahdollisten tapaturmien varalta. Opetuksen järjestäjän tulee perehdyttää joustavan perusopetuksen tehtävissä toimivat henkilöt, koulun ulkopuoliset toimijat mukaan lukien, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin säädöksiin.

Opetuksen järjestäminen moniammatillisesti edellyttää, että opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä henkilö tai henkilöitä.

Joustava perusopetus Siikalatvalla

Ei kuntakohtaista toimintaa. Siikalatvan kunnassa ei järjestetä joustavaa perusopetusta.

5.4 OPPILASHUOLTO JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN

5.4.1 OPPILASHUOLTO

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Oppilashuoltoon sisältyvät opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä oppilashuollon palvelut, jotka ovat kansanterveyslaissa tarkoitettu kouluterveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa tarkoitettu koulunkäynnin tukeminen.⁶⁶

Oppilashuolto kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville sekä oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille. Sitä toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa.⁶⁷ Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Oppilashuollolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista sekä tasapainoista ja tervettä kasvua ja kehitystä.

Oppilashuollon tehtävänä on osana kouluyhteisön toimintakulttuuria kehittää hyvinvointia tukevaa oppimisympäristöä ja vahvistaa koulun yhteisöllistä toimintatapaa. Yhteisöllisyyttä tuetaan edistämällä oppilaan ja huoltajan osallisuutta kouluyhteisön hyvinvoinnin kehittämisessä. Oppilashuollolla edistetään myönteistä vuorovaikutusta ja keskinäisen huolenpidon ilmapiiriä sekä puututaan tarvittaessa ongelmiin. Tavoitteena on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja kasvu ympäristö, suojata mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää kouluyhteisön hyvinvointia.

Oppilashuollossa kehitetään, seurataan ja arvioidaan koko kouluyhteisön, yksittäisten luokkien ja ryhmien hyvinvointia sekä huolehditaan siitä, että oppilaan yksilölliset kasvuun ja kehitykseen sekä terveyteen liittyvät tarpeet otetaan huomioon koulun arjessa⁶⁸.

Oppilashuollossa pyritään kasvun ja oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä muiden ongelmien ehkäisemiseen, tunnistamiseen, lieventämiseen ja poistamiseen mahdollisimman varhain. Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilaan mielenterveyden turvaamiseen. Ehkäisevä lastensuojelu ja terveyden edistämiseen kuuluvat vuosittaiset terveystarkastukset ja tarpeenmukainen terveysneuvonta vahvistavat ongelmien ennaltaehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tuen järjestämistä. Kouluterveydenhuollon laajojen terveystarkastusten suunnittelussa ja toteuttamisessa tarvitaan oppilashuollon moniammatillista yhteistyötä⁶⁹. Oppilashuollon tehtävänä on seurata jokaisen oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja tarvittaessa tukea oppilasta ja puuttua hyvinvoinnissa tapahtuviin muutoksiin yhteistyössä huoltajan kanssa.

66 Perusopetuslaki 31 a § 1 mom. (477/2003) ja 2 mom. (642/2010) ja Kansanterveyslaki 14 § 1 mom. kohta 5 (626/2007), 9§

67 Perusopetuslaki 31 a § 1 mom. (477/2003) ja 2 mom. (642/2010) ja Kansanterveyslaki 14 § 1 mom. kohta 5 (626/2007), Lastensuojelulaki 9§

68 Perusopetuslaki 3 § 2 mom. (477/2003), Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 12, 13 ja 15 §, Lastensuojelulaki 9§

69 Perusopetuslaki 16 ja 16 a, 17 ja 17 a § (642 /2010), Lastensuojelulaki 3, 8, 9 ja 12 §, Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 4 ja 13 §

Oppilashuollon yhteistyössä sovitaan menettelytavoista ehkäisevän lastensuojelutyön ja kouluterveydenhuoltoon kuuluvan erityisen tuen toteuttamisessa. Yhteistyössä ja toimintaohjeissa tulee ottaa huomioon oppilaan kasvun ja kehityksen mahdollinen vaarantuminen kasvuympäristössä olevien riskitekijöiden johdosta sekä lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus lastensuojelutarpeen selvittämiseksi.⁷⁰

Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Työssä tulee turvata se, että oppilaan ja huoltajan näkemyksiä kuunnellaan. Koulun oppilashuoltotyöstä ja sen menettelytavoista tulee antaa tietoa oppilaalle ja huoltajalle. Huoltajalle tulee antaa tietoa siitä, miten oppilasta koskevan oppilashuollollisen asian vireillepano ja valmistelu tapahtuu.⁷¹

Oppilashuoltoa koordinoidaan ja kehitetään oppilashuollon moniammatillisessa yhteistyössä, esimerkiksi oppilashuoltoryhmässä. Yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa⁷² sovitaan yhteistyön yleisistä periaatteista ja rakenteista, käytännön toiminnan järjestämisestä, keskinäisestä työnjaosta ja vastuista. Yhteistyön järjestämisessä otetaan huomioon myös muiden viranomaisten kuten poliisin ja pelastustoimen tai muiden yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävä yhteistyö terveyteen ja turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilashuoltotyötä suunniteltaessa sovitaan erikseen sekä yhteisölliseen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen että yksittäisen oppilaan tukemiseen ja hänen asioidensa käsittelyyn liittyvät periaatteet ja toimintatavat. Kouluyhteisön yleistä terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintaa voidaan kehittää moniammatillisessa yhteistyössä. Tällöin oppilashuollon yhteistyöhön voi osallistua eri toimijoita salassapidon estämättä toisin kuin yksittäistä oppilasta koskevassa asiassa⁷³, jonka käsittely kuvataan luvussa 5.4.3.

Kouluruokailu

Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria⁷⁴. Ruokailuhetki on oppilaalle tärkeä. Kouluruokailulla tuetaan oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Kouluruokailun ja koulupäivän aikana mahdollisesti tarjottavien välipalojen järjestämisessä otetaan huomioon kouluruokailun terveydellinen ja sosiaalinen merkitys, ravitsemus- ja tapakasvatuksen tavoitteet sekä ruokailutauon virkistystehtävä. Oppilaille annetaan mahdollisuus osallistua kouluruokailun suunnitteluun ja toteuttamiseen, mikä tukee osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Kouluruokailun järjestämisessä tarvitaan yhteistyötä koulun ja ruokailusta vastaavan henkilöstön kesken. Yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja kouluterveydenhuollon henkilöstön kanssa sovitaan tukitoimista ja seurannasta oppilaan yksilöllisissä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyvissä tarpeissa.⁷⁵

70 Lastensuojelulaki 25 § 1 mom., Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 13 ja 18 §

71 Perusopetuslaki 31 a § 3 ja 4 mom. (642/2010)

72 Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

73 Perusopetuslaki 31 a § 3 mom. (642/2010)

74 Perusopetuslaki 31 § 2 mom.

75 Perusopetuslaki 3 § 2 mom. ja 31 a § 1 mom., Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 13 §

5.4.2 TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön⁷⁶. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja koulun henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Oppimisympäristön turvallisuuden edistäminen on osa kouluyhteisön toimintakulttuuria. Se tulee ottaa huomioon koulun kaikessa toiminnassa.

Oppilashuollon tavoitteena on tukea toimintakyvyn säilymistä myös fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Erilaisissa ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa sekä niiden edellyttämässä jälkihoidossa huolehditaan oppilaan ja koko yhteisön tarvitsemasta psykososiaalisesta tuesta.

Opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä varten koulussa tulee olla järjestyssäännöt tai koulussa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään koulun sisäistä järjestystä⁷⁷. Opetussuunnitelman yhteydessä on myös laadittava suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Suunnitelma tulee toimeenpanna ja sen noudattamista ja toteutumista tulee valvoa.⁷⁸

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville⁷⁹. Väkivalta, kiusaaminen tai häirintä voi olla suoraa tai epäsuoraa sanallista tai fyysistä voimankäyttöä tai sosiaalista manipulointia, joka loukkaa ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista koskemattomuutta. Tekijänä voi olla oppilas, koulussa työskentelevä aikuinen tai kouluyhteisön ulkopuolinen henkilö.

Kiusaamisella tarkoitetaan systemaattista, tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa sanallista tai fyysistä kielteistä toimintaa. Kiusaamiselle on ominaista kiusaajan ja kiusatun välinen voimasuhteiden epätasapaino. Tavallista on myös se, että kiusaaminen tapahtuu ryhmässä. Häirintä voi näyttäytyä epäasiallisena kohteluna ja puheena, joka voi sisältää sukupuoleen liittyviä vihjailevia ilmeitä, eleitä tai kaksimielistä puhetta tai ei-toivottuna fyysisenä kosketuksena. Kiusaamisen ja häirinnän lisäksi kouluyhteisössä voi esiintyä myös muuta ei-toivottua tai aggressiivista ja väkivaltaista käyttäytymistä. Väkivallalla tarkoitetaan tarkoituksellista itseen, toiseen henkilöön, ryhmään tai yhteisöön kohdistettua fyysisen voiman tai vallan käyttöä, uhkailua tai toteutettua. Sen seurauksena voi olla vamma, psyykinen haitta tai kehitykseen liittyvä vaikeus. Kaikkiin näihin tilanteisiin on puututtava.

Oppilaille, heidän huoltajilleen ja koulun henkilöstölle tulee antaa myös tietoa väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän erilaisista ilmenemistavoista, ennaltaehkäisystä ja kouluyhteisön toimintatavoista näissä tilanteissa sekä koulussa sovellettavista järjestysmääräyksistä.

Fyysistä turvallisuutta edistetään huolehtimalla koulurakennukseen, opetustiloihin, opetusvälineisiin, opetuksen järjestämiseen, opetustilanteisiin ja välitunteihin sekä kouluyhteisön ulkopuolella tapahtuvaan opetukseen liittyvistä turvallisuustekijöistä. Opetuksen järjestäjän tulee

76 Perusopetuslaki 29 § 1 mom.

77 Perusopetuslaki 29 § 3 ja 4 mom.

78 Perusopetuslaki 29 § 2, 3 ja 4 mom.

79 Perusopetuslaki 29 §, Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 12 §

huolehtia siitä, että työelämään tutustumispaikka on turvallinen ja että oppilaan oppimisympäristö on työelämään tutustumisen aikana oppilaalle turvallinen.⁸⁰ Kouluyhteisön turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös koulukuljetuksiin, tapaturmien ennaltaehkäisyyn ja tietoturvallisuuteen liittyvät tekijät.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla yhteisistä menettelytavoista⁸¹. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä annetaan tietoa oppilaalle ja huoltajalle.

Tapaturmien ehkäisyyn liittyvässä ohjeistuksessa otetaan huomioon tapaturmien torjunnan kansalliset linjaukset ja ohjeistukset sekä toiminnan edellyttämä yhteistyö. Oppilashuollon yhteistyössä sovitaan tapaturmien ennaltaehkäisyyn, ensiapuun, hoitoon ohjaukseen ja tapaturmien seurantaan liittyvistä menettelytavoista. Niistä annetaan tietoa oppilaalle ja huoltajalle.

Turvallisuuden edistämässä ja turvallisuutta vaarantavien tilanteiden ennaltaehkäisyssä noudatetaan turvallisuutta ohjaavaa lainsäädäntöä, eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita sekä muita paikallisia turvallisuutta koskevia linjauksia. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näitä ohjeita sovitetaan yhteen.

Kouluyhteisön turvallisuutta ohjaavat myös työturvallisuuslaki ja sen mukainen työsuojelun toimintaohjelma⁸². Muita turvallisuutta ohjaavia säädöksiä ovat pelastuslain- ja asetuksen edellyttämä ajan tasalla oleva pelastussuunnitelma⁸³. Pelastussuunnitelmasta on tiedotettava tarvittavalla tavalla koulun koko henkilökunnalle.

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että kaikilla kouluilla on turvallisuutta koskevat toimintaohjeet. Kouluyhteisön terveellisyyttä, turvallisuutta ja toimintaohjeiden toteutumista seurataan ja arvioidaan suunnitelmallisesti yhteistyössä kouluterveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa⁸⁴. Paikallinen yhteistyö opetustoimen eri toimijoiden ja muiden viranomaisten kanssa tukee tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa ja niiden ennaltaehkäisyssä⁸⁵.

80 Perusopetuslaki 29 § 1 mom., Työturvallisuuslaki (738/2002) 9 § ja 10 § ja Terveysturvallisuuslaki (763/1994) 26 ja 27 §

81 Perusopetuslaki 32 § 1 mom. (1139/2003), 34 § 1 mom. (1288/1999), Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 12 §

82 Työturvallisuuslaki 8, 9 ja 10 §

83 Pelastuslaki (468/2003) 9 § 3 mom., Pelastusasetus (787/2003) 9 ja 10 §

84 Perusopetuslaki 29 § 2 mom. (477/2003), Koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 12 §, Työturvallisuuslaki 9 ja 10 §

85 Perusopetuslaki 29 § ja 32 §, Pelastuslaki 9 § 3 mom., Pelastusasetus 9 § ja 10 §, Poliisilaki (493/1995) 1 § 1 mom. ja 1 § 2 mom. (21/2001), Työturvallisuuslaki 8 §

5.4.3 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY, SALASSAPITO JA TIETOJEN LUOVUTTAMINEN

Henkilötietojen käsittelyssä lähtökohtana on luottamuksellisuus ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa.

Kun oppilashuoltotyössä käsitellään yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, asian käsittelyyn voivat osallistua ne oppilaan opetukseen ja oppilashuollon järjestämiseen osallistuvat, joiden tehtäviin oppilaan asian käsittely välittömästi kuuluu⁸⁶. Tällaisia henkilöitä voivat olla rehtori tai koulun johtaja, luokanvalvoja tai oppilaan opettaja, kouluterveydenhoitaja, erityisopettaja, oppilaan kanssa työskentelevä koulunkäyntiavustaja, koulupsykologi, koulukuraattori ja yläluokilla myös opinto-ohjaaja ja tarvittaessa koululääkäri ja lastensuojelun sosiaalityöntekijä⁸⁷. Ratkaisu asian käsittelyyn osallistuvista tehdään kunkin käsiteltävän asian ja aiheen perusteella erikseen. Oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan kirjallisella suostumuksella tai niin kuin laissa erikseen säädetään oppilaan asian käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia tahoja⁸⁸.

Käsiteltäessä yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa oppilashuoltotyössä kirjataan asian vireillepanija, aihe, päätetyt jatkotoimenpiteet ja niiden perustelut, asian käsittelyyn osallistuneet sekä se, mitä opetuksen järjestäjä.⁸⁹

Oppilashuoltotyössä käsitellään monia oppilasta ja hänen perhettään koskevia tietoja, jotka ovat lainsäädännön mukaan salassa pidettäviä⁹⁰. Salassapidolla tarkoitetaan asiakirjan pitämistä salassa ja kieltoa ilmaista tieto suullisesti eli vaitiolovelvollisuutta sekä kieltoa käyttää salaista tietoa omaksi eduksi tai toisen vahingoksi.

Salassa pidettäviä ovat mm. tiedot oppilaiden ja heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista, kuten elintavoista, vapaa-ajan harrastuksista, perhe-elämästä, poliittisesta vakaumuksesta, yksityiselämän piirissä esitetyistä mielipiteistä ja osallistumisesta yhdistystoimintaan, sekä tiedot taloudellisesta asemasta, terveydentilasta ja vammaisuudesta.

Salassa pidettäviä ovat myös tiedot tehostetun ja erityisen tuen antamisesta, opetuksesta vapauttamisesta sekä näihin liittyvät asiakirjat ja asiakirjoihin sisältyvät tiedot. Salassa pidettäviä ovat myös oppilashuoltoa koskevat asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, tiedot oppilaalle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta sekä oppilaan koesuoritukset. Oppilaalle annettavat todistukset ovat julkisia lukuun ottamatta todistuksiin poikkeuksellisesti sisältyvää oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia, joka on salassa pidettävä tieto.⁹¹

Salassapitovelvollisia ovat rehtori, opettajat, opetusharjoittelijat, koulunkäyntiavustajat, kouluterveydenhuollon edustajat, koulukuraattorit, koulupsykologit sekä opetuksen järjestämisestä vastaavien toimielinten jäsenet⁹². Myöskään muut opetuksen järjestäjän palveluksessa olevat henkilöt eivät saa sivullisille ilmaista tietoonsa saamia salassa pidettäviä tietoja eivätkä luovuttaa salassa pidettäviä tietoja sisältäviä asiakirjoja.

86 Perusopetuslaki 31 a § 3 mom. (642/2010)

87 Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 4/2010 vp

88 Perusopetuslaki 31 a § 3 mom. (642/2010)

89 Perusopetuslaki 31 a § 4 mom. (642/2010)

90 Perusopetuslaki 40 § (642/2010), Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 24 § 1 mom. 30 kohta

91 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 24 § 1 mom. 25, 29 ja 30 kohta

92 Perusopetuslaki 40 § 1 mom.(642/2010)

Oppilashuoltotyöhön osallistuvilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle ja perusopetuslain mukaisesta

opetuksesta ja toiminnasta vastaavalle viranomaiselle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot⁹³.

Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen rakentamiseksi ja turvaamiseksi on syytä pyrkiä aina ensisijaisesti hankkimaan huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella voidaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja pyytää myös muilta tahoilta⁹⁴. Opetuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta oppilaan opetuksen järjestämiseksi välttämättömät tiedot sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiselta, muulta sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajalta sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä⁹⁵.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen järjestäjän perusopetuslain mukaisesti järjestämään opetukseen tai aamu- tai iltapäivätoimintaan, aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen järjestäjälle. Uudella opetuksen järjestäjällä on myös pyynnöstä oikeus saada vastaavat tiedot.⁹⁶ Salassa pidettäviä tietoja ei voida, ilman huoltajan suostumusta, antaa oppilaan siirtyessä muuhun kuin perusopetuslain mukaiseen opetukseen, esimerkiksi lukioon tai ammatilliseen koulutukseen.

5.4.4 OPPILASHUOLLON JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN

Opetussuunnitelma tulee oppilashuollon sekä kodin ja koulun yhteistyön osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa⁹⁷.

Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon kunnan muut lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee kuvata oppilashuollon yhteistyön järjestäminen, sen rakenne, tavoitteet ja toimintatavat. Oppilashuollon osuudessa kuvataan yhteisöllinen ja yksilöllinen tuki ja yhteistyö. Tällöin otetaan huomioon oppilaan ikä ja sekä tuen tarve tilanteissa, joissa oppilaan terve kasvu ja kehitys voi vaarantua. Opetussuunnitelman tulee sisältää hyvinvointia ja turvallisuutta edistävät, ongelmien ennaltaehkäisyä ja lapsen suojelua koskevat menettelytavat sekä kuvaus kouluyhteisön toiminnasta äkillisissä kriiseissä, uhka ja vaaratilanteissa.

93 Perusopetuslaki 40 § 2 mom.(642 /2010)

94 Perusopetuslaki 40 § 3 mom.(642/2010)

95 Perusopetuslaki 41 § 4 mom.(642/2010)

96 Perusopetuslaki 40 § 4 mom.(642/2010)

97 Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

Opetussuunnitelman tulee sisältää suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä⁹⁸.

98 Perusopetuslaki 29 § 2 mom.

Opetuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista⁹⁹. Tässä otetaan huomioon sekä oppilaiden keskinäiset että oppilaiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet.

99 Perusopetuslaki 29 § 2 mom.

5.4.4.1 OPPILASHUOLLON JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN SIIKALATVALLA

Opetussuunnitelma tulee oppilashuollon sekä koulun ja kodin yhteistyön osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa⁹⁷. Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon kunnan muut lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset.

Toimintaohjeiden päivittäminen, toteutumisen seuranta ja arviointi tehdään lukuvuoden alkaessa.

Henkilöstö, oppilaat ja huoltajat sekä yhteistyökumppanit **perehdytetään** oppilashuollon järjestämistä koskevaan suunnitelmaan koulukohtaisten perehdyttämisohjeiden mukaan. Kaikkea oppilaan kasvu- ja oppimisympäristöön liittyvää: terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia edistetään, seurataan ja arvioidaan koulu yhteisössä koulukohtaisten toiminnan arviointisuunnitelman avulla.

5.4.4.2 OPPILASHUOLLON TAVOITTEET JA TOIMINTATAVAT, RAKENNE JA YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN SIIKALATVALLA

Oppilashuoltoon kuuluu lapsen ja nuoren oppimisen perusedellytyksistä, fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Fyysinen hyvinvointi tarkoittaa esimerkiksi oppimisympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta huolehtimista, ravitsemuksellisesti monipuolista kouluruokailua ja koulukuljetuksen järjestämistä. Psyykinen hyvinvointi edellyttää kunkin oppilaan omien edellytysten mukaista etenemistä opinnoissaan sekä tarvittaessa henkilökohtaisen ohjauksen ja tuen järjestämistä kehitysvaiheeseen sopivalla tavalla. Sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehditaan tukemalla sosiaalisia taitoja, estämällä kiusaamista ja kannustamalla osallisuuteen ja välittämiseen sekä myönteiseen vuorovaikutukseen.

Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Oppilashuollon tavoitteena on edistää lapsen ja nuoren oppimista sekä tasapainoista ja tervettä kasvua ja kehitystä. Oppilashuolto pyrkii ehkäisemään ja tunnistamaan kasvun ja oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja muita ongelmia mahdollisimman varhain, jotta tukea tarvitseva oppilas pääsee tuen piiriin oikea-aikaisesti ja saa tarvitsemaansa tukea oppimis- ja hyvinvointiongelmiiin. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaan mielenterveyden

turvaamiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen sekä koko kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen.

Oppilashuolto on osa koulun arkea ja perustoimintoja, johon kuuluvat ennaltaehkäisevä työ, kriisityö, huolen puheeksi ottaminen sekä ongelmien ehkäiseminen, tunnistaminen, lieventäminen ja poistaminen. Tavoitteena on, että oppilas kokee kouluyhteisön turvallisena kasvu- ja oppimisympäristönä, saa apua ja tukea ongelmatilanteissa ja saa myönteistä palautetta koulun päivittäisessä arjessa.

Oppilashuoltotyön toteuttaminen ja organisointi

Oppilashuoltoon sisältyvät opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto ja oppilashuollon palvelut, joita toteutetaan yhteistyössä terveys- ja sosiaalitoimen sekä muiden kuntouttavien tahojen kanssa. Oppilashuollon toteuttaminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville aikuisille ja oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille. Oppilashuollon toimintatavoissa painotetaan lähikouluperiaatetta, kodin ja koulun välisen yhteistyön tärkeyttä, oppilashuoltotyön selkeitä toimintatapoja ja varhaista puuttumista oppilaan oppimis- ja hyvinvointiongelmiin.

Oppilashuollon tehtäväkenttä sisältää yhteisöllisen, yksilöllisen, ennaltaehkäisevän ja korjaavan työn. Oppilashuollossa seurataan ja arvioidaan koko kouluyhteisön, yksittäisten luokkien ja pienryhmien hyvinvointia ja huolehditaan siitä, että oppilaiden kasvuun, kehitykseen ja terveyteen liittyvät tarpeet huomioidaan.

Koulun oppilashuoltotyöstä, sen toiminnan periaatteista ja menettelytavoista annetaan tietoa oppilaalle, huoltajalle ja koulun henkilöstölle sekä yhteistyöverkostolle.

Oppilashuoltoryhmän toiminnasta ja oppilashuollosta vastaa koulun rehtori tai koulunjohtaja. Oppilashuoltotyötä toteuttavat kaikki koulun aikuiset yhteistyössä huoltajien ja muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa. Oppilashuoltoryhmä koordinoi oppilashuoltotyötä ja organisoii käytännön toimia.

Oppilashuoltoryhmän peruskokoonpanoon kuuluvat rehtori/koulunjohtaja, luokanopettaja, luokanvalvoja, aineenopettaja, erityisopettaja, terveydenhoitaja, koulukuraattori ja opinto-ohjaaja. Huoltaja voi halutessaan osallistua lapsensa asioita käsittelevään oppilashuoltoryhmän kokoukseen. Muita henkilöitä voidaan pyytää osallistumaan kokoukseen tarpeen mukaan, esimerkiksi koululääkäri, oppilaan kanssa työskentelevä koulunkäyntiavustaja ja lastensuojelun sosiaalityöntekijä.

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu koulun koosta ja tarpeesta riippuen riittävän usein. Oppilashuoltoryhmä organisoii koulun oppilashuoltotyötä ja konsultoi opettajia ja muita toimijoita. Oppilashuoltoryhmä huolehtii tehostetun ja erityisen tuen moniammatillisesta käsittelystä. Yksittäisen oppilaan asioita käsitteleviä moniammatillisia oppilashuollollisia palaverieja järjestetään tarpeen mukaan erilaisilla kokoonpanoilla.

Oppilashuoltotyö perustuu luottamuksellisuudelle, vastuullisuudelle sekä lapsen, nuoren ja huoltajan kuulemiselle. Huoltajan yhteydenotot oppilashuoltoryhmään tulevat pääsääntöisesti luokanopettajan tai luokanvalvojan kautta. Huoltajalle annetaan tietoa, miten oppilasta koskevan oppilashuollollisen asian vireillepano ja valmistelu tapahtuu.

Oppilashuoltoryhmässä voidaan keskustella / konsultoida oppilaan tuen tarpeesta niiden kanssa, jotka oppilasta opettavat.

Oppilashuollollinen tuki yleisen, tehostetun ja erityisen tuen tarpeessa olevan oppilaan tukemisessa

Oppilashuoltoryhmä arvioi oppilaan tarvitseman oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta ja tuen toteutumista kaikilla kolmella tuen tasolla. Yleinen tuki ei vaadi erikseen oppilashuoltoryhmän käsittelyä.

Kun yleinen tuki ei riitä, arvioi oppilashuoltoryhmä tuen lisäämisen tarpeen. Oppimisen tuen suunnittelussa oppilashuoltoryhmä päättää pedagogista arviota apuna käyttäen aloitetaanko tehostettu tuki. Tehostettua tukea varten luokanopettaja/aineenopettaja/luokanvalvoja laatii oppimissuunnitelman konsultoiden erityisopettajaa tai muita tarvittavia oppilashuollon henkilöitä. Oppilashuoltoryhmä arvioi tehostetun tuen toteutumista oppimissuunnitelmaan kirjatun suunnitelman mukaan. Jos tehostetun tuen todetaan vaikuttaneen riittävän myönteisellä tavalla, oppilas siirtyy takaisin yleisen tuen piiriin.

Jos tehostettu tuki ei ole riittävää, tekee luokanopettaja/aineenopettaja/luokanvalvoja yhteistyössä erityisopettajan kanssa pedagogisen selvityksen. Pedagogisen selvityksen perusteella oppilashuoltoryhmä esittää oman kannanottonsa erityisen tuen tarpeesta ja toteuttamisesta. Erityisen tuen päätöksen jälkeen oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Oppimissuunnitelma ja HOJKS tehdään huoltajien kanssa yhteistyössä.

Oppilashuollon yleiset kirjaamiskäytännöt, yksittäistä oppilasta koskevan asian vireillepano ja käsittely

Oppilashuoltoryhmän työskentelyssä tulee erottaa toisistaan yleiseen hyvinvointiin ja opetuksen tukeen liittyvät asiat sekä yksittäistä oppilasta koskevat oppilashuollolliset kysymykset, joiden käsittelyä rajoittavat salassapitoon velvoittavat säädökset.

Kun oppilashuoltotyössä käsitellään yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, sen käsittelyyn osallistuvat ne oppilaan opetukseen ja oppilashuollon järjestämiseen osallistuvat henkilöt, joiden tehtäviin oppilaan asian käsittely välittömästi kuuluu. Oppilashuoltoryhmän kulloisenkin kokoonpanon päättää rehtori tai koulunjohtaja kunkin käsiteltävän asian ja aiheen perusteella erikseen.

Oppilaan huoltajan kirjallisella suostumuksella oppilaan asian käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia tahoja. Käsiteltäessä yksittäistä oppilasta asiaa oppilashuoltotyössä kirjataan asian vireillepanija, aihe, päätetyt jatkotoimenpiteet ja niiden perustelut, asian käsittelyyn osallistuneet sekä se, mitä tietoja ja kenelle oppilaasta on annettu.

Opetuksen järjestäminen ja oppilashuollollinen tuki kurinpitorangaistuksen yhteydessä tai silloin, kun opetukseen osallistuminen on evätty

Oppilas on oppivelvollinen kurinpitorangaistuksesta huolimatta. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Koulun velvollisuus on tiedottaa oppilasta/huoltajaa siitä, mitä on opiskeltava mahdollisen

koulusta erottamisen aikana ja milloin on kokeet. Oppilaalla on oikeus erottamisen aikanaikin tukiopetukseen ja oppilashuollolliseen tukeen. Tuen tarkoitus on huolehtia opiskelun etenemisestä ja paluusta normaaliin koulutyöhön erottamisen jälkeen.

Oppilashuollon yhteistyö koulutuksen eri siirtymävaiheissa

Oppilashuoltotyö opintojen nivelvaiheissa liittyy oppilaan turvalliseen siirtymiseen oppimispolun nivelvaiheelta toiselle. Varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus ja toisen asteen opinnot siirtymävaiheineen muodostavat johdonmukaisesti etenevän opetuksellisen ja kasvatuksellisen kokonaisuuden. Opintojen nivelkohtia voivat olla myös luokan tai koulun vaihtuminen tai erityisen tuen piiriin siirtyminen. Varhainen puuttuminen ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet tukevat lapsen/oppilaan suotuisaa kasvua ja kehitystä.

Eri oppilashuollollisten tahojen tehtävänä on tukea oppilaan hyvän opintopolun rakentumista ja jatkumista perusopetuksen eri nivelvaiheissa. Näitä niveliä ovat: varhaiskasvatuksesta esikouluun, esikoulusta alakouluun, alakoulusta yläkouluun, yläkoulusta jatko-opintoihin. Yhteistyön edellytyksenä on yhteisten käytäntöjen luominen, suositukset siirtymävaiheisiin liittyvistä toiminnoista, niistä vastaavista henkilöistä ja ajankohdista.

Tapaturmien ehkäiseminen, ensiapu, hoitoonohjaus ja seuranta

Tapaturmien ehkäisemiseksi on huolehdittava riittävästä opastuksesta oppitunneilla sen mukaan kuin se on eri oppiaineissa tarpeen. Kiinteistöjen kunnon tulee olla sellainen, ettei turvallisuutta vaarantavia seikkoja esiinny. Kulkureitit on pidettävä puhtaina ja esteettöminä. Välituntivalvonta hoidetaan koulunjohtajan/rehtorin määräämällä tavalla. Opettaja on lukujärjestyksensä mukaisesti vastuussa oppilaistaan.

Tapaturmien sattuessa oppilaalle annetaan välitön ensiapu. Tapaturmasta tiedotetaan huoltajille ensiavun jälkeen ja oppilas ohjataan tarvittavaan jatkohoitoon. Kaikki tapaturmat kirjataan ja hoitoa vaativista tapaturmista tehdään ilmoitus vakuutusyhtiölle. Alkuperäinen tapaturmailmoitus toimitetaan koulutoimistoon ja kopio säilytetään koululla.

Pelastussuunnitelman mukaan perusopetuksessa tulee olla riittävä määrä henkilöitä, joilla on voimassa oleva ensiapukoulutus. Pelastussuunnitelmassa määritellään toimintaohjeet erilaisille onnettomuus-, tapaturma-, vaara-, tai vahinkotilanteille.

Lukuvuoden alussa varmistetaan, että ensiapukaappi ja ensiapulaukut ovat hyvin varustettuja. Ensiapulaukku on mukana kaikissa koulun ulkopuolisissa tapahtumissa ja retkillä.

Poissaolojen ehkäiseminen, seuraaminen ja niistä ilmoittaminen huoltajille on selvitetty kohdassa **5.2.1**.

Tupakoinnin, alkoholin ja päihteidenkäytön ehkäisemiseen ja käyttöön puuttumiseen on ohjeet koulujen järjestysäännöissä. Toistuvasta tupakoinnista ja yksittäisestä päihteiden tai huumeiden käytöstä oppilas ohjataan kouluterveydenhuollon piiriin.

Kouluruokailussa huomioidaan ravitsemussuositukset ja erikoisruokavaliot. Ruokailutila järjestetään viihtyisäksi ja meluttomaksi, ja ruokailutilanne sujuvaksi ja kiireettömäksi. Tavoitteena on terveellisten ruokailutottumusten opettaminen hyvien ruokailutapojen vahvistaminen ja ympäristökasvatuksen tukeminen. Kouluruokailussa noudatetaan valtakunnallisia kouluruokasuosituksia.

Koulukuljetus

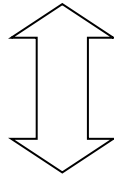
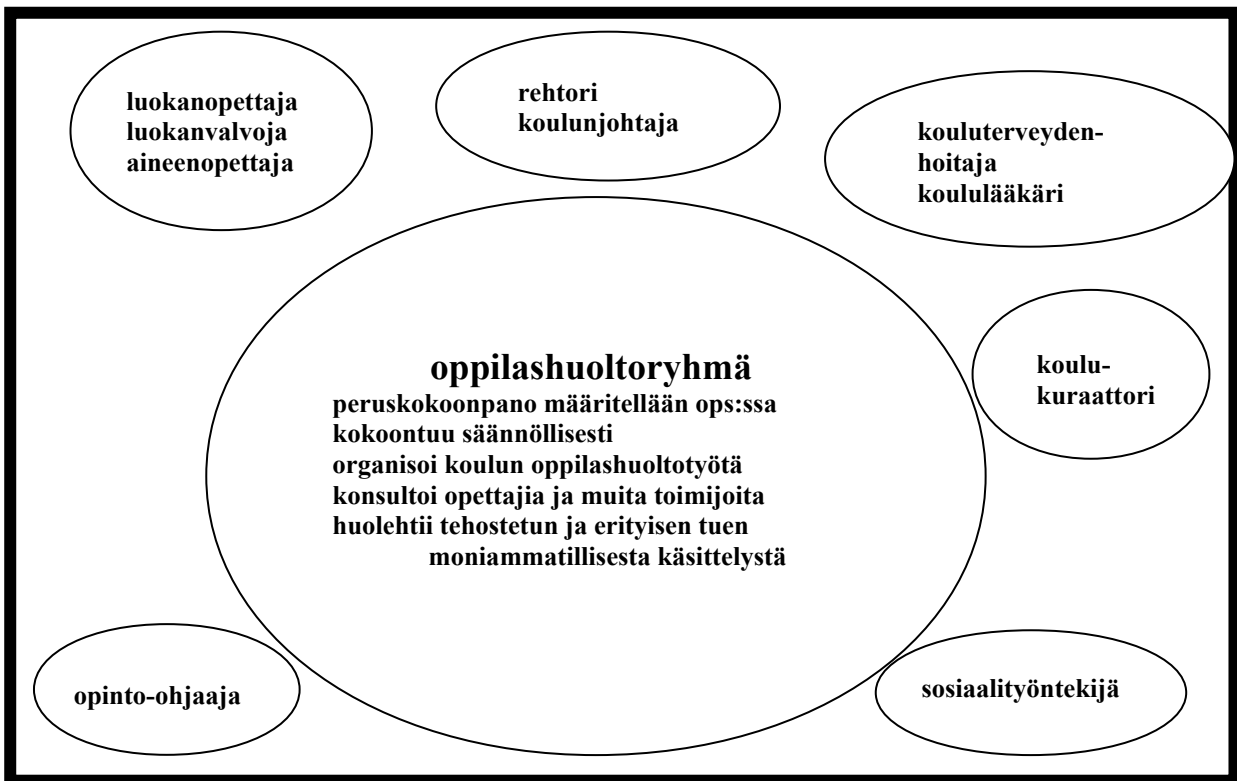
Peruskoululaisella on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen, jos koulumatka on yli kolme kilometriä 1. ja 2. luokalla ja yli viisi kilometriä 3. luokasta ylöspäin.

Päätöksen muista syistä maksuttomaan kyyditykseen tekee koulutoimenjohtaja.

Lapsen turvallinen koulumatka alkaa kotiovelta. Koulukuljetuksen turvallisuudesta huolehtivat kuljettajat. Kuljettaja on myös kasvattaja, joka yhteistyössä opettajien ja huoltajien kanssa ohjaa lapsia turvalliseen liikennekäyttäytymiseen ja hyviin tapoihin. Koulukuljetuksessa säännöllisesti liikennöivissä ajoneuvoissa/takseissa tulee olla alkolukko ja koululaislinja-autoissa on oltava turvavyöt, ja niitä on käytettävä matkan aikana.

Perusopetuksessa kyyditysoppilaille voi tulla odotustunteja. Odotustunnit ovat ohjattua toimintaa koulun tiloissa. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että odotustunteja valvova on ammattitaitoinen henkilö.

Oppilashuollon toimijat vastualueet ja tehtävät

Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto on osa kuntien perusterveydenhuollon palvelua ja ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa. Kouluterveydenhuollon tavoitteena on koulu yhteisön hyvinvoinnin ja oppilaiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun tukeminen yhteistyössä oppilaiden, vanhempien ja koulun henkilöstön kanssa. Oppilaiden hyvinvoinnin ja terveyden seuranta toteutetaan terveystarkastuksilla, terveystapaamisilla ja seulontatutkimuksilla, joissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan terveydentilaa ja pyritään löytämään terveyttä ja hyvinvointia uhkaavat tekijät.

Haapaveden kaupungin Sosiaali- terveystieteiden Helmen alueella noudatetaan yhtenäistä käytäntöä kouluterveydenhuollon runkosuunnitelman mukaisesti. Kouluterveydenhuollossa tehtävät tarkastukset noudattelevat STAKES:n suosituksia.

Kouluterveydenhuollon runkosuunnitelmassa terveystarkastuksia on lisätty siten, että terveydenhoitaja tapaa oppilaan pääsääntöisesti jokaisella vuosiluokalla. Oppilaiden terveystarkastukset jaetaan neljään ryhmään:

- Laaja-alaiset terveystarkastukset, joita on kolme peruskoulun aikana ja joihin osallistuvat sekä lääkäri että terveydenhoitaja
- Terveydenhoitajan ja oppilaan terveystapaamiset laaja-alaisen terveystarkastuksen välivuosina
- Seulontatutkimuksia ja -tarkastuksia tehdään tiettyjen tautien tai ongelmien löytämiseksi vuosittain tai sovitun ohjelman mukaisesti
- Kohdennetut terveystarkastukset riskiryhmiin kuuluville tehdään tarvittaessa

Laaja-alaiset terveystarkastukset toteutetaan alaluokilla 1. ja 5. vuosiluokalla ja yläluokilla 8. vuosiluokalla oppilaan täytettyä 15 vuotta. Tarkastuksen sisältö vaihtelee vuosittain ja voi sisältää myös tarvittaessa katsottavia asioita esim. hemoglobiini. Terveystarkastuksissa oppilaat arvioivat omaa vointiaan ja kouluselviytymistään, kuvaavat kokemuksiaan terveydestään ja hyvinvoinnistaan sekä tuovat esille niitä koskevia huolia. Tässä apuna käytetään kyselylomakkeita erityisesti laajennetuissa terveystarkastuksissa. Vanhemmat kutsutaan osallistumaan mahdollisimman useisiin terveystarkastuksiin. Tarkastukset tapahtuvat koulupäivän aikana ja jokaisessa tarkastuksessa annetaan oppilaan mukaan tiedote kotiin vietäväksi, jos vanhemmat eivät ole mukana. Tarvittaessa kouluterveydenhoitaja ottaa yhteyttä kotiin tarkastuksessa ilmenevistä asioista. Alakoulun oppilaiden asioissa otetaan luonnollisesti herkemmin yhteyttä kotiin kuin yläkoulun oppilaiden asioissa. Jos vanhempia mietityttää jokin asia lapsen tai nuoren kehityksessä tai terveydentilassa, voivat he ottaa yhteyttä terveydenhoitajaan asian selvittämiseksi. Oppilaan tarkastusta voidaan silloin aikaistaa tai tehdä ylimääräinen tarkastus.

Kouluterveydenhoitajan yhteistyökumppaneita vanhempien ja koulun lisäksi ovat kouluterveydenhuollosta vastaava lääkäri, fysioterapeutti, mielenterveysneuvolan hoitajat ja sosiaalitoimi. Terveydenhoitajaan voi helpoimmin ottaa yhteyttä puhelimitse puhelintuntien aikana. Koulutapaturmissa oppilas ohjataan terveyskeskuksen päivystykseen. On tärkeää, että oppilas heti vahingon sattuessa ilmoittaa siitä opettajalle.

	Hyvinvointitarkastus		Terveystapaaminen		Hyvinvointitarkastus	
	I luokka	II luokka	III luokka	IV luokka	V luokka	VI luokka
<i>Terveydenhoitaja</i>	X	X	X	X	X	X
<i>Koululääkäri</i>	X				X	
<i>Opettajan haastattelu</i>	X				X	
<i>Vanhemmat/hoitajat läsnä</i>		X				X
* D2D riskitesti		X				
<i>Fysioterapeutti</i>					X	
Aikavaraukset th ka:						
30 min	X		X	X	X	X
45 min		X			X	
Pituus ja paino	X	X	X	X	X	X
Päänympäry	X	X	X	X	X	
Ryhti ja rakenne	X	X	X	X	X	X
Idiop. Skolioosi , ft					X	
Puberteettikehityksen arvio	X	X	X	X	X	X
Fyysinen kunto	X	X	X	X	X	X
Näkö, karsastus E/LH	X	X	tarv.th lähete silmälääk.		X	
Väriäkö						
Ag 15/20 dB 0,125 - 8KHz	X	X			X	
Hb/Hkr						
Kol. tarv. riskikartoituksen per.		X				
Verenpaine		X			X	X
Tupakointi					Haastattelu /kysely	
Mielialakysely RBDI						
Päihdeseula (sis.huumeet)						
Itsemurhariski			Haastattelu/ kysely, ei suuntaamatonta seulontaa			
Perheväkivalta	Haastattelu/kysely				Haastattelu/kysely	
Riskiperhekartoitus	X				X	
Nuorison terveystodistus						
Paino hallintaan			Toimintamalli ylipainoisuus, lihavuus ja vaikea lihavuus			
Huom! Sairauksiin tai riskeihin liittyvät erilliset ohjeet						
kts STM kouluterveydenhuolto opas, käypähoitosuosituksen, asetusluonnos tai konsultoi koululääkäriä						

	Terveystapaaminen		Laaja terveystarkastus	
	VII luokka		VIII luokka	IX luokka
<i>Terveydenhoitaja</i>	X		X	X
<i>Koululääkäri</i>			x 8 -tai 9 luokkalainen	
<i>Opettajan haastattelu</i>				
<i>Vanhemmat/hoitajat läsnä</i>				
* D2D riskitesti				
<i>Fysioterapeutti</i>			X	
Aikavaraukset th ka:				
30 min	X			
45 min			X	X
Pituus ja paino	X		X	X
Päännympäryys				
Ryhti ja rakenne	X		X	X
Idiop. Skolioosi , ft				
Puberteettikehityksen arvio				
Fyysinen kunto	X		X	X
Näkö, karsastus E/LH		Ammatinvalinta VII - VIII x		
Väri näkö	X	Isihara VII - VIII		
Ag 15/20 dB 0,125 - 8KHz			X	
Hb/Hkr				
Kol. tarv. riskikartoituksen per.				
Verenpaine				X
Tupakointi				
Mielialakysely RBDI			X	X
Päihdeseula (sis.huumeet)			X	X
Itsemurhariski				
Perheväkivalta			Haastattelu/kysely	
Riskiperhekartoitus			x	
Nuorison terveystodistus			x 8 - tai 9 luokkalainen	

Koulukuraattori pyrkii ennakoivilla toimenpiteillä tukemaan oppilaan koulunkäyntiä ja koulumyönteisyyttä. Tavoitteena on ohjata oppilasta ja huoltajaa koulutyöhön vaikuttavissa asioissa.

Koulukuraattorin tehtäviin kuuluu yhteistyö oppilaan ja vanhempien kanssa lapsen kohdatessa koulunkäyntivaikeuksia, vapaa-ajan vaikeuksia tai elämäntilannemuutoksia. Koulukuraattori selvittelee tilannetta, tukee, neuvoo ja ohjaa mahdollisiin jatkopalveluihin, esimerkiksi kouluterveydenhuoltoon, lastensuojeluun tai perheneuvolaan.

Sosiaalityöntekijän on sosiaalihuollon lastensuojelusta vastaavan toimielimen edustajana yhteistyössä kunnan muiden viranomaisten kanssa seurattava ja edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia.

Perheneuvola tarjoaa oppilaalle ja perheelle erilaisia tukipalveluja.

Oppilaskunta ja tukioppilastoiminta

Oppilaskunta ja tukioppilastoiminta ovat olennainen osa ennaltaehkäisevää työtä. Osallistuminen ja vaikuttaminen ovat tärkeitä kouluyhteisön hyvinvointiin liittyviä tekijöitä. Oppilaskunta on väylä oppilaille tuoda esille kouluviihtyvyyttä parantavia tekijöitä.

Yläluokkien puolella tukioppilaat aktivoivat oppilaita hyvien toverisuhteiden ja turvallisen ilmapiirin luomiseen kouluyhteisössä.

Vanhempainilloissa ja tiedotteissa koulu tiedottaa huoltajia oppilaskunnan ja tukioppilaiden keskeisistä toimintatavoista.

5.4.4.3 TOIMINTA ÄKILLISISSÄ KRIISEISSÄ, UHKA- JA VAARATILANTEISSA SIIKALATVALLA

Perusopetuksen turvallisuutta ohjaavat työturvallisuuslaki ja sen mukainen työsuojelun toimintaohjelma, pelastuslain- ja asetusten edellyttämä ajan tasalla oleva **pelastussuunnitelma ja kriisisuunnitelma**. Koulun rehtori vastaa siitä, että perusopetuksen henkilökuntaa ja oppilaan huoltajia on tiedotettu em. turvallisuuteen liittyvistä ohjeista ja toimintamalleista. Turvallisuuskasvatukseen liittyvät yhteistyö ja vierailut mm. poliisin ja palo- ja pelastusviranomaisien kanssa.

Pelastussuunnitelmassa määritellään onnettomuuksien ehkäisyyn, tai onnettomuuteen/ vaaratilanteeseen, liittyvät toimintatavat ja turvallisuussäädökset. Koulussa on määritelty turvallisuuteen liittyvät vastualueet ja tehtävät. Pelastussuunnitelmassa kerrotaan myös kuinka toimintavalmiutta erilaisissa uhka- ja vaaratilanteissa harjoitellaan.

Jokaisessa perusopetuspaikassa on kriisisuunnitelma, joka sisältää erilaisia toimintamalleja kriisitilanteita varten. Toimintamalleilla pyritään auttamaan nopeaa tilanteeseen tarttumista ja antamaan tietoa, jota tarvitaan tapahtuman jatkokäytelyssä. Kriisisuunnitelmassa on määritelty kriisiryhmän vastuuhenkilöt. Kriisisuunnitelmassa on toimintaohjeet lapsen/nuoren surukriisiin, onnettomuuden jälkihoitoon, masentuneen lapsen/nuoren kohtaamiseen, kuolematapauksen sattuessa, perusopetuksen henkilöstön (auttajan) tukeminen kriisitilanteissa.

Kriisisuunnitelma päivitetään ja arvioidaan säännöllisesti.

5.4.4.4 SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI KIUSAAMISELTA JA VÄKIVALLALTA SIIKALATVALLA

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy, sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille perusopetuksessa työskenteleville. Väkivalta, kiusaaminen tai häirintä voi olla suoraa tai epäsuoraa, sanallista tai fyysistä voimankäyttöä, tai sosiaalista manipulointia, joka loukkaa

ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista koskemattomuutta. Tekijä voi olla lapsi, aikuinen tai perusopetuspaikan ulkopuolinen henkilö.

Kiusaamisella tarkoitetaan, että yksi ja sama lapsi joutuu toistuvasti muiden vihamielisen tai syrjivän käyttäytymisen kohteeksi. Kiusaamiseen liittyy yleensä myös alisteisuus. Se, jota kiusataan, on heikompi ja puolustuskyvytön kiusaajiin nähden. Oppilaille tyypillisiä kiusaamisen muotoja ovat leikistä tai kaveripiiristä pois sulkeminen ja nimittely. Paras tapa puuttua kiusaamiseen on kannustaa oppilaita kertomaan aikuiselle kiusaamisesta.

Kiusaamiseen on puututtava välittömästi. Kouluissamme on käytössä KiVa- Koulu ja Kasvatuskeskustelu -malli. Liite

Toimintamalli kurinpitotoimissa, väkivaltatilanteissa ja kiusaamistapauksissa. Liite

6. KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPETUS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004)

7. OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004)

8. OPPILAAN ARVIOINTI

(muutettu luku)

8.1 ARVIOINTI OPINTOJEN AIKANA

Tukea tarvitsevan oppilaan arviointi

Oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon oppilaan arvioinnissa. Tämä koskee myös oppilaita, joiden vaikeudet ovat lieviä ja joille ei ole tehty erityisen tuen päätöstä. Arvioitaessa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa. Arviointipalautte auttaa oppilasta tunnistamaan omat kehittymistarpeensa.

Erityistä tukea saavan oppilaan arvioinnin periaatteet määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Jos oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin hyvän osaamisen kuvauksiin. Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan arviointi perustuu perusopetuksen yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, arviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin. Oppilaan arviointi kohdistuu edistymiseen toiminta-alueittain. Arvioitavia toiminta-alueita ovat motoriikka, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Arvioinnin tulee perustua oppilaan kasvamis- ja oppimisprosessiin, sen lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Oppimista arvioitaessa tulee ottaa huomioon oppilaan vamman tai sairauden aiheuttamat esteet oppimiselle.

8.2 PÄÄTTÖARVIOINTI

Arvioinnin tehtävä

Päätöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten hyvin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut perusopetuksen oppimäärän tavoitteet eri oppiaineissa.

Arvioinnin periaatteet

Päätöarvioinnin tulee olla valtakunnallisesti vertailukelpoista ja kohdella oppilaita tasavertaisesti. Päätöarvosanan tulee kussakin yhteisessä oppiaineessa perustua oppilaan osaamiseen perusopetuksen päättövaiheessa vuosiluokilla 8-9. Päätöarviointia varten on laadittu perusopetuksen päätöarvioinnin kriteerit kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin. Oppilaan osaaminen arvioidaan perusopetuksen päätöarvioinnin kriteereiden pohjalta, monipuoliseen näyttöön perustuen.

Jos yhteisen oppiaineen opiskelu päättyy ennen perusopetuksen päättövaihetta, oppilaan osaaminen arvioidaan kyseiseen oppiaineeseen laadittujen perusopetuksen päätöarvioinnin kriteereiden mukaan.

Päätöarvioinnin kriteerit määrittelevät tieto- ja taitotason arvosanalle kahdeksan (8). Päätöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteereiden edellyttämää osaamista. Joidenkin kriteerien saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittäminen.

Oppilas on saavuttanut perusopetuksessa vaadittavat tiedot ja taidot välttävästi (5), mikäli hän pystyy osoittamaan jossakin määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

Päätöarvioinnissa työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan.

Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin päätöarvioinnin kriteereihin.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

8.3 TODISTUKSET

Oppilaan todistukset ovat julkisia asiakirjoja. Jos niissä on oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja, todistus on näiltä osin salassa pidettävä, ja se voidaan antaa vain oppilaalle ja hänen huoltajalleen.

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset ovat

1. Lukuvuositodistus
2. Välitodistus
3. Erotodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Lukuvuoden aikana voidaan lisäksi antaa välitodistuksia. Jakso-opetusta noudatettaessa jakson päättyessä annettava jaksotodistus voi toimia välitodistuksena. Lukuvuoden aikana annetut jaksotodistukset voivat yhdessä muodostaa lukuvuositodistuksen.

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijakso sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arviota. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Todistukseen merkitään todistuksen nimi, opetuksen järjestäjän ja koulun nimi, oppilaan nimi ja syntymäaika, todistuksen antamispäivä, allekirjoitus, arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä oppilaan opinto-ohjelma ja arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Jos työskentely arvioidaan erikseen, merkitään sen arvio todistukseen. Lukuvuositodistukseen merkitään myös tieto luokalta siirtymisestä sekä mahdollisesta luokalle jättämisestä. Numeroarvostelua käytettäessä todistukseen merkitään perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko. Todistuksissa tulee olla merkintä, että ne ovat Opetushallituksen 16.1.2004 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukaisia. Opetuksen järjestäjä päättää todistuksen ulkoasusta.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään puolet on opetettu muualla kuin koulun opetuskielillä, tulee todistuksessa mainita opetuksessa käytetty kieli ja sillä opetetut oppiaineet.

Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja – kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Perusopetuksen päättötodistus

Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, jonka suoritukset kaikissa numeroin arvosteltavissa aineissa ovat vähintään välttäviä.

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin: Päättötodistukseen merkitään oppilaan koko nimi ja henkilötunnus, rehtorin allekirjoitus, yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvosteltavien valinnaisten aineiden arviointi sanoin (välttävä – erinomainen) ja numeroin (5-10). Oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet, uskonto) merkintään suoritettu oppimäärä. Päättötodistukseen tulee maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista. Arviota oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Numeroin arvosteltavista valinnaisista aineista merkitään nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä ”valinnaiset opinnot”, sen jälkeen kaikkien kyseiseen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”muut valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet ja opiskellut vuosiviikkotuntimäärät. Kesken jääneen valinnaisaineen kohdalla tulee merkintä ”osallistunut”. Uudesta valinnaisaineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai merkintä ”hyväksytty” vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitään numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvostellaan numeroin. Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaana käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa.

Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Päättötodistukseen tulee merkitä oppiaineen opetuksessa käytetty kieli, mikäli jonkin oppiaineen perusopetuksen oppitunneista on päättövaiheessa opetettu vähintään puolet muulla kuin koulun opetuskielellä.

Jos oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Yhdeksännen luokan oppilaalle tulee antaa tarvittaessa jatko-opintoihin pyrkimistä varten välitodistus, jossa oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättötodistuksessa.

8.4 OPPILAAN ARVIOINTI SIIKALATVALLA

Oppilaalle tulee antaa riittävästi erilaisia mahdollisuuksia näyttää osaamisensa. Riittävien näyttömahdollisuuksien tarjoaminen merkitsee sitä, että oppilas voi antaa esimerkiksi erilaisia uusinta ja lisänäyttöjä. Riittävyys on sitäkin, että oppilaalle annetaan riittävästi aikaa suoriutua jostakin tehtävästä, kokeesta tai muusta näytöstä. Tällä tavoin myös tukea tarvitseva oppilas pystyy mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa.

Oppiaineesta riippuen osaamistaan on mahdollista näyttää kokeiden lisäksi käytännön toiminnalla, suullisilla kokeilla, tiedonhankintatehtävillä, ryhmätöillä ja projekteilla. Osaamistaan voi näyttää myös verkkotehtävinä.

Arvioinnin tulee kaikessa perustua oppilaan osaamiseen ja tietotasoon. Arviointiin ei saa vaikuttaa oppilaan persoona tai temperamentti.

Oppilaan arviointi yksilöllistetystä oppiaineesta perustuu HOJKS:ssa asetettuihin tavoitteisiin. Hänen suoritustaan ei verrata muiden oppilaiden suorituksiin. Myös kokeet ja muut näytöt suunnitellaan yksilöllisesti. Kun oppilas hallitsee hyvin yksilöllisen oppimäärän, hän saa siitä myös hyvän sanallisen arvion tai numeron. Hyvän osaamisen kuvauksia tai päättöarvioinnin kriteerejä ei käytetä. Sanallista arviointia voidaan käyttää kaikilla vuosiluokilla, myös päättötodistuksessa.

Oppilaalle voidaan antaa väliarviointi joustavasti poiketen kunta/koulukohtaisesta ohjeesta, kun oppilaaksi tulo on lähellä väliarviointiajankohtaa.

Yhdeksännen luokan oppilaalle annetaan tarvittaessa välitodistus jatko-opintoihin pyrkimistä varten. Tällöin arviointi perustuu sen osaamisen näyttöön, jota oppilaalla on suhteessa valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin tai HOJKS:ssa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaanohjaaja pyytää kesken olevien oppimäärien arvosanat opettajilta.

Jos oppilas ei sairauden vuoksi ole voinut osallistua kouluopetukseen eikä muutoinkaan opiskella tai antaa näyttöjä, voidaan todistuksen avulla annettava arviointipalaute jättää perusopetuslain (628/1998) 18 §:n perusteella antamatta. Asiasta tehdään hallintopäätös. Huoltajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan palautetta muulla tavoin kuin todistuksen avulla.

Perusopetusasetuksen (852/1998)11§:ään perustuen sairauden vuoksi oman opinto-ohjelman mukaan etenevä oppilas ei jää luokalleen mahdollisten hylättyjen tai puuttuvien suoritusten vuoksi, eivätkä hänen jo hyväksytyt suoritukset raukea. Lukuvuoden päättyessä hän saa todistuksen hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy seuraavalle luokalle jatkamaan opintojaan siitä mihin ne edellisenä vuonna jäivät.

Perusopetuksen päättövaiheessa sairauden vuoksi oman opinto-ohjelman mukaan etenevä yhdeksännen luokan oppilas ei jää luokalleen vaan hän saa lukuvuositodistuksen, johon on merkitty hänen jo hyväksytysti suorittamansa opinnot ja arviot niistä. Oppilas jatkaa seuraavana lukuvuonna opintojaan 9. luokan oppilaana ja saa päättötodistuksen heti, kun perusopetuksen oppimäärä on kokonaisuudessaan suoritettu.

